

MAREKOHO ISERE QIDZA

Dzohane Mareko
Roma, Itaria
Tii 62 mae

Raaba Abi Samane
Roma Ma Haba Qesa

DZOHANE ABI OBAMA SOOROQI DZESUHO QAMODZAMODZA EETETA (*Mat 3:1-12; Ruk 3:1-9, 15-17; Dzoh 1:19-28*)

1 ¹Dzoobe Dzairamane:

Dzesu Kiristuho sinabidza khooba erani.

²Dzesea ma too abiho neta qeeteta sinabidza oi hee, Nookare. Anai garu abi nameke khata niiho bosata dzoobiremi tuumaqi noi niiho tete roibetakoi. ³Noho noo totoho haba habanata sokate hiireqi hee, Sooparaho tete minake roibeteqi oko tete nohoke pobitareiqli hiibakoiqli hiireta.

⁴Oiqi qeetetaho mee era, oi Dzohane sobasoba maikhata noi haba habanata biranate sinabidza hiireqi hee, Abi qupa burisi eete sobasoba oba saridzemi Ohonga nokoho kahosa dzamutareiqi hiireta. ⁵Hiiremi, Dzutea haba nena ma Dzerusaremu abi nokoi gama susupu noho toro Dzutani obata biranateqi kahosa nokomeke hiire paanaitemi noi nokoke obama soorota.

⁶Qate, Dzohanei ttoaba kamere siihu suuto qaaqi guru ma here oba muuna qaata.

⁷Ma noi Dzesuho qaamodzamodza hiireta, Teei naho ipina baaqorai noho isaki nahoke suqobiroraita ana subate oko sasa nohoho ekake saqobaquho isaki baamu. ⁸Anai nike obama sooromi ooraihe, noi nikeke Qaheuba Sumasama soobakoi. Oiqi hiireta.

DZOHANEI DZESUKE OBAMA SOOROTA (*Mat 3:13-17; Ruk 3:21-22*)

⁹Oho bodzata Dzesui Garirea habaho nagapa Nadzarette oke qaateqi Dzutani obata baami Dzohane noko obama soorota. ¹⁰Sooroqi noi oba

neta peite moohimi qusu papahimi Sumasai qusubibiho qesa qurate Dzesuho irita biranateta. ¹¹Biranatemi qusu neta totoho teei hee, Qeseba khata name, anai niiho nookami bagenomani. Oiқи hiireta.

DZESUI SAATAHO TORONA ARABIRETA

(Mat 4:1-11; Ruk 4:1-13)

¹²⁻¹³Hiiremi Sumasai Dzesuke qooro teetemi noi haba habanata tuumaқи haba ota kabira idzahubama oomi Saatai noke qupi 40 oho isakita toronaite ootanihe angeroi noho kokora eetomi noi te peperatara.

DZESU GARIREA HABATA BAURA NOME SOHOROTA

(Mat 4:12-17; Ruk 4:14-15)

¹⁴Qateqa, Herotei Dzohaneke sutasutata mootomi Dzesui Garirea habata biranateқи Ohongaho sinabidza hiireқи hee, ¹⁵Bodza ao bamu naatemi Ohongai pobi nomeke mai eesubi. Oonita nike qupa burisi eeteқи sinabidza nooka hiisi eetare. Dzesu oke hiire hiireke tuumata.

DZESU KHAA APIAPIHO KIRA HIIRETA

(Mat 4:18-22)

¹⁶Ma Dzesui Garirea oba ttuuke girodzomaқи moomi khaa apiapi Siimo ma noma noho Atereo nopoi obata dzupuke mootota. ¹⁷Mootomi Dzesu popo pobi hiireta, Anai nipeke banaitemi nipe abi apiapi naatakoі, oonita baa ana iihare. ¹⁸Hiimi nopo ao dzupuke qaateқи noke iihata.

¹⁹Iihami Dzesui qeemaқи moomi Dzakopo, oi Dzebeteoho khata ma Dzohane noma noho, nopoi sisimata dzupu uusari eetota. ²⁰Eetomi noi nopoho kira hiireta. Oonita Dzebeteo mai nopohoi kokora abima sisimita oomi nopoi nokoке qaateқи Dzesuke iihata.

DZESU SONGENA TEEKE IIHAMI TUUMATA

(Ruk 4:31-37)

²¹Oonita tumakhameto agiagi nokoi Dzesuma noko Kapanao nagapata biranateta. Biranatemi dzuma naatemi, noi guhu dzuubaқи abi banaitemi nokoi noho noo qubake hasaqu eeteta. ²²Oi noi teqaha qetaqeta abiho isaki gattiqata hiibaranihe, maikhatai toobauma hiiroraiho isakita noi nokoке banaitema.

²³Qate guhu nokohota abi songenanoma teei ooқи, areare hiireқи hiireta, ²⁴Idze Dzesu Nadzaretteho nena, nii Ohongaho Qaheubananike ana gesinanita nii nanake ikabetaqu? Songena nanake nii ngausa eetare baaorai mae?

²⁵Hiiremi Dzesui noke qamuni hiireқи hiireta, Nii too pati suutoqa abi oke qaate papatare. ²⁶Hiiremi, songenai abi oke aima pirupara eete sokata minake eeteқи noke qaate tuumata.

²⁷Tuumami abi guhuna oota nokoi gama roqobeteta. Nokoi qiri eeteqi, qesa qasa hiireta, Idze, oho tete ikanoma? Dzesui maikhataho isakita hiiremi songena ao noho noo qusubaitorai. Oi tete qidzanipamu!

²⁸O hiiremi, ango hairiamake dzapa pobi nohoi Garirea haba gegebete soubireta.

PEETOROHO MOTAMIKE DZESU QIDZAITETA

(Mat 8:14-15; Ruk 4:38-39)

²⁹Qate Dzesui guhuta biranateqi, noi Dzakopo ma Dzohanema noko Siimo ma Atereoho nagata peiteta.

³⁰Oonihe Siimoho motami humamutu minake eete meeqomi nokoi oho pobi hairiamake Dzesu pobi hiireta. ³¹Hiiremi, noi qeemaqi noke botota aima tukuma qoridzemi, humamutu noke qaateta. Qaatemi motami noi nokoho kokora eeteta.

DZESUI ABI SAMANEKE QIDZAITETA

(Mat 8:16-17; Ruk 4:40-41)

³²Qate ete biiremi sure moosohimi, qesai abi heme ma songenanoma samane noho torota dzeima baata. ³³Baami nagapa mina oho abi gama susupu naga patita ttutturateta.

³⁴Ttutturatemi Dzesui khetedza maina painanoma qidzaitaqi, songena samaneke iihata. Oonihe, songenai noke gesina naatemi noi noko ke gamuni hiireta.

DZESU GARIREA HABA OGAMAQI SINABIDZA HIIRETA

(Ruk 4:42-44)

³⁵⁻³⁶Qupibake Dzesu qoridzeqi iihai kharata qeba neta tuumaqi ota pupu hiiremi Siimo ma qesamane noho nokoi noho qiri minake eeteta.

³⁷Oonita saridzeqi nokoi noke pobi hiireta, Abi samane niiho qirike eetorai. ³⁸Hiiremi noi hee, Oonihe, nagapa qesa dzamoqana oorai, napa ota tuumaqa ana paha nokoho toro sinabidza hiibakoi. Ooqaho qubake ana biranate oorai, oihi hiireta.

³⁹Oonita noi Garirea haba ogama soubireqi guhu samane nokohota sinabidza hiireqi songena iiha qaata.

DZESU ABI POTTOMUNOMA TEEKE QIDZAITETA

(Mat 8:1-4; Ruk 5:12-16)

⁴⁰Qateqa, abi pottomunoma teei Dzesuho torota biranate pomai kotooroqi dzauri hiireta, Nii anake qidzaitaquo isaki ooraihe, oke niiho dza hiibaqu mae bamu? ⁴¹Hiiremi noi dzaubarike misi teeteqi boto nomeke dzoobire noke hesate hiireta, Ana isanate dza eete, oonita qidzanatare. ⁴²Hiimi pottomu ao noke qaatemi qidzanateta.

43-45 Qate Dzesu abi oke dzoobireqi qogo minake hiireta, Nookare, erahoke nii eto abi pobi hiibainonipamu. Oonihe, nii tuuma sama niimeke dzube abi bainaiteqi sama niihoi qidzanate oho kiridza eetare. Oke Mose hiiretanita nii oke eetemake ota khooba paana naatakoi.

Oiqi hiireta, oonihe abi oi biranateqi baruna hosohosoma oho noo hiire paanaite soubiremi Dzesui oho quba nagapa mina teehe otoba patita peitare bitta eeteqi qeba neta oota. Oomi abi samane haba totaqa ma totaquina nokoi noho torota biranateta.

DZESU ABI SAROSARONOMA TEEKE QIDZAITETA

(Mat 9:1-8; Ruk 5:17-26)

2 ¹Ipita Dzesui burisi eeteqi Kapanao nagapata biranate naga peite oomi abi oho pobi hiiremi nookata. ²Nookaqa abi samane ttutturatae pui siiremi naga patita teka bamu naatemi noi oho isakita nokoke sinabidza hiireta.

³Ma abi eserisa eseri abi sarosaronoma teeke kahoba eete Dzesuho toro biranateta. ⁴Oonihe abi tupu minai oomi noko noho dzagata biranatare hou eeteqi, Dzesu oota neta noko naga sigumaqi abi sarosaronoma paraiho heeta meeoota oke noko aima qurateta.

⁵Oonita Dzesui ai tataumaho bedzabedza nokohoke moo qupadzomaqi abi sarosaronomake pobi hiireta, Khata name, ana kahosa niihoke dzamute.

⁶Hiiremi qeteqeta abi qesai ota habeseqi qupa nokometa eraiqi qupadzomata, ⁷Naane quba noi oonomake hiire? Noo oi qaganomanipamu. Apeho torota kahosa dzaamutaquho isaki oorai? Baamuhe, Ohonga teena.

⁸Hiiremi nokoi oonomake qupadzomatake Dzesu ao qupa nometa gesina naate nokoke pobi hiireta, Naane quba nike qupa nikemeta quba oonomake qupadzohibi? ⁹Abi sarosaronomake noo apeke pobi hiiremi adzahaha naataqu? Anai hee, Kahosa niihoke dzamuteiqa hiibaqu oni mae hee, Parai niimeke aimaqa qoro tuumareiqa hiibaqu?

¹⁰Oonita anai Abiho Isaki ooqi ttokata kahosake dzaamutaquho isaki ooraike nike gesina naata qubake ana abi sarosaronomake pobi hiireqa hee, ¹¹Qoridze parai niimeke aimaqa naga niimeta tuumare, oke ana niike pobi hiire.

¹²Hiimi noi qoridzeqi hairiamake qepe asuasuu nomeke qere biire nokoho pengata qeemaqa paata biranateta. Biranatemini nokoi gamaqa pairuru eeteqi Ohongaho hasa hiireqi hee, Ae! Quba oonomake napai teqaha moo qaararani, oiqi hiireta.

DZESUI TTAGETTI APIAPI MA ABI KAHOSANOMAHO QUBA HIIRETA

(Mat 9:9-13; Ruk 5:27-32)

¹³Dzesu paha oba ttuuho pati sigita biranatemini abi tupu noho toro biranatemini noi noko ota banaiteta. ¹⁴Ipita noi sosomaqi moomi Rebi,

Arapeoho khata noi ttagetti nagata habese baura eetomi noi noke pobi hiireta, Nii ana iihare. Hiiremi noi qoridze quba oke pekha eete noke iihata.

¹⁵Ma bodza teeta Dzesui naga nometa patta muunomi ttagetti apiapi ma kahosa abi ma tumakhameto noho noko gama noho toro habese oota, oi abi maina paina noke iia qaata.

¹⁶Qate Pariseoho qetaqeta abi nokoi moohimi, noi ttagetti apiapi abi ma kahosa abima patta muunoomi nokoi tumakhameto nohoke qasa hiireta, Noi naane quba ttagetti apiapi ma kahosa abima muunorai? ¹⁷Hiiremi Dzesu oke nookaqi noko pobi hiireta, Sama rikenoma nokoi ttottaho quba hiibaamanihe, khettedzanomai hiirorai. Oho qesa anai teqaha abi pobiho quba baabaranihe, kahosa abiho quba baaqorai. Oiqi hiireta.

DZESUI HUTINGI MEEHO TETE NOKO BANAITETA

(Mat 9:14-17; Ruk 5:33-39)

¹⁸Qate Dzohaneho tumakhameto ma Pariseoho nokoi hutingi naatomi abi qesai baaqi Dzesu qasa hiireta, Dzohaneho tumakhameto ma Pariseoho tumakhameto nokoi gama hutingi naatemi niihoi ikake eeteqi hutingi naataamani?

¹⁹Hiiremi, Dzesui noko qahura noota pobi hiireta, Teei ata naasuhimi noho qesamane noho torota ooqa ikanomake eeteqi nokoi hutingi naataqu? Bamu! Ata naataqu abi noi nokoho toro oomi qidzoke noko hutingi naataqu. ²⁰Anai ata naataqu abiho qesa oonita ipita anai nokoho neta bamu naatemake nokoi isanate hutingi naatakoi. Baata nomehoke hiireqi oke Dzesu hiireta.

ABIHO QUPA AGOBA MA SINABIDZA USAQEHO QAHURA

(Mat 9:16-17; Ruk 5:36-39)

²¹Dzesui noo nomehoke hiireqi erake hiireta, Teei ttoba koko usaqeke ttoba qosanata mooto hiibotaamani. Oke no eetaquko, ttoba kokoi qosanake dzeimami uhubami, pui minanatakoi. ²²Paha teei bai oba usaqeke nuupu agobata uqumaamani. Oke noi eetaquko, bai oba oi nuupuke qausu qohateqa bai oba ma nuupu esese qanganatakoi. Bai oba usaqe (oi sinabidza) oi nuupu usaqe (oi qupa usaqe) oho quba isanatakoi hiireta.

DZESU DZUMAHO SOOPARAI PARISEOHO QUPA POBITETA

(Mat 12:1-8; Ruk 6:1-5)

²³Qate Dzutaho dzuma teeta Dzesu sepora dzoo bisata tuusumi tumakhameto nohoi oho mee rumutota. ²⁴Rumuhimi Pariseo nokoi Dzesuke pobi hiireta, Nii moo, dzuma bodzata quba qaganoma oke noko naane quba eetorai?

²⁵Hiimi noi noko pobi hiireta, Ae! Tabiti qesamane nomema oomi patta bamu naatemi nokoho ttidza saa eetemi noko eetetaho noo nike isaitaamani kaqa. ²⁶Oi Abiatta dzube abi mina qaata bodzata Tabitiho ttidza uhubami noi Ohongaho nagata peiteqi moomi dzobadzoba Ohongaho dzagana mooto qaata oke dzube abi keke muuna qaata oi oota. Oonihe oke Tatibi noomae aima qesamane nome moiteqi noko gama muunami te kahosa naatara.

²⁷Hiireqi Dzesui noko pobi hiireta, Ohongai te abike dzumaho quba mootaranihe dzumai abike kokora eetareiqi noi dzuma mootota. ²⁸Oonita nike moomi Abiho Isaki anai paha dzumaho Sooparanita tumakhameto eesubi oke eto bai hiibaino.

DZESU DZUMATA ABI BOTO ATIMANOMAHO BOTO KORABETETA

(*Mat 12:9-14; Ruk 6:6-11*)

3 ¹Dzesu paha guhu dzuubami abi boto atimanoma teei ota oomi gesai ²Dzesuke qomaqoma hiiba quba nese dzoobireqi hee, Dzesui noke dzumata korabetaqu, mae bamu? Ooiqi hiire mooqota.

³Mooqomi noi abi boto atimanomake pobi hiireta, Nii bisa qaputa qoobare. ⁴Hiireqi noi abi sigina qasa hiireta, Dzumata baura apeke eetaquho qaga oorai? Oi quba qidzake eetaqu, oni mae quba qangake eetaqu? Eo, abiho qaraqarake ingonaitaqu, oni mae abike teete baataqu? Hiiremi nokoi nipanateta.

⁵Nipanatemi Dzesui dzauba irita nesema asabiremi qupa tatanga nokohoho quba ttidza noho qanganatemi noi abi noke pobi hiireta, Boto niimeke tataitare. Hiiremi noi oke tataitemi boto nohoi ao pobirateta. ⁶Pobiratemi Pariseo nokoi biranate tuumaqi Heroteho nenama teena naate nokoi ikanomake eeteqi Dzesuke ngausa eetaqu oho gunu ma naru hiireta.

DZESU SISIMATA PEITE NOO HIIRETA

⁷Qate Dzesui tumakhameto nomema isakiqata qaheubata, paha ipita oba ttuuqata biranateta. Biranatemi Garirea nena ma Dzutea ma Dzerusaremu nena, ⁸ma Itumea ma Dzutani oba qee nena ma Tiro ma Sitona nena, nokoi quba samane noi eete qaataho pobi nookaqi gairanipamu noho torota biranateta.

⁹⁻¹⁰Oonita abi samaneke noi qidzaitemi hemenoma samane noke hesatare beedzae eeteta. Eetemi abi tupu minanipamu oomi noko eto noke qiruqiru bidzainoho quba Dzesui tumakhameto nomeke hee, Sisima teeke roibetareiqi pobi hiiremi noko qusubaitemi noi ota peiteta.

¹¹Qate songenanoma noko Dzesuke moohiqi dzaga nohota gaipori koto areare hiireqi hiireta, Idze! Nii Ohongaho Khatani. ¹²Hiiremi noko eto abike noho pobi hiibainoho qogo noo minake noi hiireta.

DZESU TUMAKHAMETO TUEREBE NOKOKE ASATETA*(Mat 10:1-4; Ruk 6:12-16)*

¹³Ipita Dzesue torata peite noomae gesaho dzake eete nokoho kira hiiremi biranateta. ¹⁴⁻¹⁶Biranatemi noi abi 12 uhutota. Oi nokoi noho torota qaamake noi noko dzoobiremi sinabidza hiireqa songena iharota, oho quba noi nokoke uhutota.

Qate noi Siimoho dzapake Peetoro (oi Biriki) oiqi hiireta. ¹⁷Ma Dzebeteoho khameto Dzakopo ma noma Dzohane nopoho dzapake noi Boanege (Paraho isaki) ooniqi hiireta. ¹⁸Attereo ma Piripi ma Battoromeo ma Matteo ma Ttoma ma Dzakopo Arapeoho khata, ma Ttatteo, ma Siimo

¹⁹⁻²¹Kana habaho nena, ma Dzuta Khariotta nena (ikai ipita Dzesuke geema mootota). Nokoke Dzesu uhutota.

QESAI DZESUHO BAURAKE HEE, IIBADZAHONIQUI HIIRETA*(Mat 12:24-32; Ruk 11:14-23; 12:10)*

Qate Dzesu naga teeta peitemi abi tupu paha ttutturatemi nokoi oho quba patta muunare bitta eetemi qesamane nohoi oho pobi nookaqi noke qaanatare qeemaqi hiireta, Noi ao ababarake naate oorai.

²²Hiiremi qeteqeta abi qesai Dzerusaremu neta qurateqi oberama hiireqi hee, Songenaho qibai noho irita ooraimi noi oho beedzaeta songena samaneke iihorai. ²³Hiiremi Dzesui nokoho quba hiireqi qahura noota nokoke qasa hiireta, Ikanomake eeteqi Saatai Saatake iihagu? Baamu.

²⁴Nookare, Haba teehe abi tupu nokoi qesa hu ma koridza biidzaquko, bamu naatakoi. ²⁵Ma quni ma mani tee nokoi qesa koridza biidzaquko, oi paha bamu naatakoi. ²⁶Oho qesa Saatai sama nomeho ibo eete beedzae nomeke geemapuko noi bamu oorairorihe, ao bamu naatarota.

²⁷Oonihe, Dzesui Saataho beedzae ao suqobireta oho quba noi hee, Teei bamu sepeke abi qaanomaho nagata peiteqi quruma nohoke saqobaquhe bosata noke suutoqake isanate pobi nohoke saqoromi eehaha naatakoi.

²⁸Oonita ana bamu nike ikobetaqu. Abi kahosa maina paina saridzaqu ma noo qanga qesaqesa hiibaqu oke gama dzamutaquho isaki oorai.

²⁹Oonihe, teei oonomake Qaheuba Sumasaho baura qanga hiibaqu oke Ohongai bamu dzamutaquhe kahosa oi noho torota qaarakoi.

³⁰Hiireta oi teehe quba bahe, qesai oberama hee, Songena teei Dzesuho irita ooraiqi hiireta.

DZESU OKO MA BOTO QUSUNA NOME PAANAITETA*(Mat 12:46-50; Ruk 8:19-21)*

³¹Qateqa, Dzesuho pai gotta ma nomamane noho nokoi baaqi paata qooro too dzoobireqi noho kira hiireta. ³²Hiiremi, abi samane habese

noke rome biire ooqi hiireta, Pai gootta ma nomamane dzabamane niiho paata qooroqi niiho haba mooqorai.

³³Hiiremi noi hiireta, Naho pai ma nomamanei apeneni? ³⁴⁻³⁵Hiireqi noke rome biirota nokoke noi moo qeraqera eete hiireta, Ohongaho dzake apei qusubaitorai noio naho noma ma dzaba ma pai, oonita nikemae naho pai ma nomamane dzabamaneho isaki.

GOTTARA BABABA EETAQU ABIHO QAHURAKE DZESU HIIRETA
(*Mat 13:1-9; Ruk 8:4-8*)

4 ¹Dzesui paha oba ttuuho samaqata bosaho eete abi banaitemi noko samanepamamano noke sengibetetaho quba noi sisimata peiteqi oho nakuta habese oba heeta oota. Oomi abi quba mina nokoi gama igasata habeseqi oba pouqata soubireta. ²Qate noi qahura noota noo samaneke nokoke pobi hiireta.

³Hiireqi noi hee, Nookare, Bababa eetaqu abi teei bababa eetare biranateta. ⁴Biranate bababa eesuhimi goottara qesai tete sigiqata taatemi nee biranate oke muuna bamuiteta.

⁵Ma qesai oma quhirata taasui suuna eetetahe, ttoka obero oomi ete peite moomi, ⁶bubuso naatemi noho orotu bamu naatemi ngorubateta. ⁷Ma gottara qesai baa bisata taatemi baa pei kharanate pesunaitemi goomaama naateta.

⁸Qate gottara qesai ttoka bibinomata taate suna eeteqi qesai 30, qesai 60, qesai 100 oho isakita gairai goomata. ⁹Hiireqi noi hee, Tomanomai nookare ooiqi hiireta.

DZESUHO QAHURA NOOI BASESANOMAKE SAHASAHA MOITE QAATE
(*Mat 13:10-17; Ruk 8:9-10*)

¹⁰Noko noke qaasumi noi qesa Tuerebema noko ooqi nokoi noke qahura oho qasa hiireta.

¹¹Hiiremi noi noko pobi hiireta, Ohongaho pobi oho noo rurunake nikeho quba paanaitaridzoni. Oonihe sasana oorai nokoho quba oke gama qahura noota keke hiiremi oorai. ¹²Oi qetaqetai hee, Kahosa nokohoke Ohonga dzamutainoho quba nokoi qupa burisi eetaama naateqi nesema mooqi moo pobitaama, ma tomama nookaqi nooka pobitaamani. Oiqi qeetemi ooraiqi Dzesu hiireta.

BABABA EETAQU ABIHO QAHURA OHO KHOOBA DZESU HIIRETA
(*Mat 13:18-23; Ruk 8:11-15*)

¹³Noi hee, Qahura noo erake nike ruume naate mae? Oonita niike ikanomake eeteqi qahura noo qesaqesa qupadzomaqu?

¹⁴Bababa eetaqu abi noi sinabidza nooke bababa eetorai. ¹⁵Noo oke tete sigiqata bababa eesumi, qesai ota ooqi nookahimi Saatai hairiamake baaqi noo nokoho torota bababa eetoraike karabetorai.

¹⁶Oho qesa oma quhirata bababa eesumi nokoi noo oke nookaqi ttidza qidza eeteqi aimorai. ¹⁷Oonihe, nokoho nakuta orotu ooraama naatemi nokoi bodza hoteqata oomi sinabidza nooho quba kaiponi mae uuba ma sakaba biranatemi nokoi ao taatorai.

¹⁸Ma qesa baa bisata bababa eesumi nokoi noo oke nookorai. ¹⁹Oonihe, ttokaho iiha ma dzoobidza, ma qurumaho ikoiko ma quba qesaho qeraqera oi gama ota peiteqi sinabidza nooke pesunaitemi noo oi meeama naatorai.

²⁰Qate qesa ttoka bibinomata bababa eetemi, noko noo oke qupata mootomi qesa 30 qesa 60, qesa paha 100 oho isakita mee goomorai. Oiqi hiireta.

QAHURA OI DZONGI QEEREMI BAIBUDZAQUHO ISAKI ONI

(Ruk 8:16-18)

²¹Ma noi noko pobi hiireta, Abi dzongi aima baa oke bamu qapuma uhesabaqu, mae meramera pesuta mootaqu, baamu. ²²⁻²³Noi isanate oke qohare heeta mootakoi. Oonita quba dzukuna oi gama paana naataquho isaki, ma quba dzahedzahena oi gama paana naataquho isaki oni. Tomanomai nookare!

²⁴⁻²⁵Hiireqi noi eraiqi hiireta, Quba nike nookaqu oke korabete nookare, Oi nike nooka beedzae eetoraiho isakita mee saridzakoi. Sarihimake nikeke paha moitakoi oi teehe torota isaki baura eesuma Ohongai paha qesa noke moitakoi. Qate teehe neta oho isaki bamu naatemi oke paha noho neta karabetakoi. Oiqi hiireta.

SINABIDZA OI NOOMAE MEE EETORAIHO QAHURA

²⁶Hiireqi noi paha erake hiireta, Nebe teeta Ohongaho pobi erake eete oorai. Abi teei goottara qesa ttokata bababa eeteqa qupibake meeqa etebake qoridzakoi.

²⁷Oonihe, gottara suuna eete bitotorai oho teteke noi ruumeni. ²⁸Oi ttoka nomae beedzae moitemi mee eetorai. Bosata suuna biranatemi quhisa ota takobami oho nakuta mee goomorai. ²⁹Qate, mee ba naatemake rumutaquho bodzata abi oi oho dzube mootakoi.

OHONGAHO POBI OI BENARA BITOTORAIHO QESANI

(Mat 13:31-32; Ruk 13:18-19)

³⁰Dzesui hiireta, Ohongaho pobi oke napai quba apeho tomidzata mootaqu? Mae qahura noo apeta hiiremi isanataqu?

³¹Oi pobidzo benarai benara minaraho neta gattinqanita abi oke ttokata aubotaquho isaki. ³²Aubotomi oi peiteqi kuna minarake riiteqi goha dzoobiremi mina naatemi nee ota sumudzatorai. Oho isakita sinabidza gattiqai minanate abi kokora eetakoi.

DZESU QAHURA NOOTA ABI SINABIDZA HIIRE QAATA
(*Mat 13:34-35*)

³³Oonita nokanoka nokohoho isakita noi sinabidzake qahura noo samaneta mootoqi abi minarake pobi hiire qaaqi teqaha qahura nooamake noko pobi hiire qaarara. ³⁴Oonihe, noi qaheubaqata tumakhameto nomeke oho khooba gama hiire paanaite qaata.

DZESU HIIREMI BAPAMU KEBARATETA
(*Mat 8:23-27; Ruk 8:22-25*)

³⁵Qate oho surenake noi noko pobi hiireta, Napamae oba ttuuhu totaqita qeemare. ³⁶Hiireqi noko abi tupu oke aipo biire noi ao sisima nakuta oomi noko paha ota peite noma noko tuusumi sisima qesai paha nokoma gama tuumata.

³⁷Tuusuhimi bapamu mina teei tooromi pouma sisima nakuta quura hee eetare eeteta. ³⁸Qate noi sisima ipita bosaquire heeta meeqomi nokoi noke tukutoqi pobi hiireta, Banaita, napai dzaetare boohibita nii bamu oho atti eetaqu?

³⁹Hiiremi noi tukubaqi uta qamuni hiireqi oba ttuu pobi hiireta, Nipanate, kebaratare. Hiiremi uta bamu naasumi oba kebaratanipamuke eeteta. ⁴⁰Eetemi noi erake noko pobi hiireta, Nike naane quba atti eete? ⁴¹Nike ai tatauma saridzaamake oorai mae?

Hiiremi nokoho sama suu qooromi noko qesa pobi hiireta, Abirai apeni uta ma oba ttuui oonomake eete noho noo qusubaite? Oiqi hiireta.

DZESUI GERASENO HABATA ABI SONGENANOMA QIDZAITETA
(*Mat 8:28-34; Ruk 8:26-39*)

5 ¹Oke hiireqi nokoi oba ttuu totaqita qeemaqi Geraseno habata biranateta. ²Biranatemi noi sisimata tta eesumi abi songenanoma teei nesetu neta biranateqi noke saridzeta.

³Oi noi oma nagata qopa koobire qaami abi noke ngibirama suutare bitta minake eete qaata. ⁴Oi abi noke bodza ginaqake eka ma ngibirama suutomi noi ngibirake basesa eete ngausa eeteqi eka uhuto qaami abi noke suqobidzaquho isakiamana naate qaata. ⁵Sau samane, qupiba ma etebake noi oma naga ma qeba neta areare hiireqi sama nomeke omama sesero eete qaata.

⁶Obete noi Dzesu sererahuke moo torouma baaqi noho dzagata gaipori kotooro sokata minake eete hiireta, ⁷⁻⁸O Dzesu Ohonga qusunani pamuho Khata, nii anake ikabetaqu? Hiiremi Dzesui ao noke hee, Songena, nii noke qaatareiqi hiiremi oho quba noi hiireta, Ana Ohongaho neseta hiibita nii eto anake sesero eetaino.

⁹Oonita Dzesu noke qasa hiireta, Dzapa niiho apeni? Hiiremi noi hee, Naho dzapa Huba, oi nanai samaneniqi hiireta, ¹⁰Ma eto Dzesui noko ke haba kharata dzoobidzaino hiireqi abi oi Dzesuke dzauri minake hiireta.

¹¹Qateqa, hoo kitu minai qeba neta peku eetomi, noko noke dzauri hiireqi hee, ¹²Nii nanake hoohe neta dzoobiremi nana ota dzuubare.

¹³Hiiremi Dzesui qaasumi songenai abi oke qaateqi noko hoota dzuubata. Qate hoo kitu oho dzare 2,000 ootani kaqa. Oomi hoo nokoi hapa rometa sakaba qurate oba ttuuta dzaga susuma baateta.

¹⁴Baatemi hoo soopara sakaba tuumaqi nokoi nagapa ma qeba neta oho pobi hiire paanaitemi qesai quba ota biranatetake moorare baata. ¹⁵Baaqi noko Dzesuho torota biranate moohimi abi songena hubanoma qaata noi ao ttoba dzapire qupa qidzanoma ota habese oomi noko atti eeteta.

¹⁶Eetemi qesa bosata moohita nokoi qesake Dzesui songenanomake eetetaho pobi hiireqi, paha hoohe irita quba biranatetaho pobi hiiremi nookata. ¹⁷Nookaqa noko Dzesuke hee, Nii nanaho haba qaatareiqi hiireqi noke dzauri minake hiireta.

¹⁸Dzauri hiromi Dzesui paha sisimata peitake boohimi abi songenanoma qaatati qidzanateta noi noke gainene eetare hiireqi noke pupu hiireta. ¹⁹Hiiremi noi basesa eete eraiqi hiireta, Baamu. Nii nagapa tuumaqa Ohonga Soopara niiho quba dzasa eeteqi niike qidzaita oho pobike nii qesamane niimeke hiire paanaitare.

²⁰Hiiremi, abi oi burisi eete nagapa 10 oho qibata tuumaqi Dzesu noho quba eetetaho pobike hiire paanaitemi noko gama nooka sahateteta.

DZAIRO BAAQI DZESU NOHO KHATATA QIDZAITAREIQI HIIRETA

(Mat 9:18-26; Ruk 8:40-56)

²¹Obete Dzesui paha sisimata peite oba tota qita qeemaqi igasata oomi abi quba mina noho torota ttutturata.

²²Ttutturatemi guhuho bosa qobaqoba tee, dzapa noho Dzairo, noi baaqi Dzesuke moo oko toro nohota gaipori kotoro tti ma dzauri hiireqi hiireta, ²³Khatata nahoi batabata minake eetemi nii isanate baaqa boto niimeke noho irita mootomi noi qidzanate eehaha naatare. ²⁴Hiiremi noi noma nopo tuusumi abi tupu minanipamu oi noke qahiqahi eete tuumata.

ATAPA TEEI DZESUHO TTOBA HESATE QIDZANATETA

(Mat 9:20-23; Ruk 8:43-48)

²⁵⁻²⁶Tuumami atapa teei ota oota. Noi tii 12 oho isakita dzuu topoto qaaqi ttotta abi samaneho neta ttuma nomeke biire bamuitemi nokoi noho irita baura eete bitta minake eete qaami noi te qidzanataranihe dzore birama qaata.

²⁷⁻²⁸Noi Dzesuho pobi nookaqa hee, Ana ttoba nohoqake ngingitti eetaquko qidzanatakoia hiireqi noi abi tupuho bisata qeemaqi Dzesuho tumeta biranate ttoba nohoke hesateta. ²⁹Hesatemi ao dzuu ipi uhubami heme bamu naatemi sama noho asuratemi noi ao qupadzomata.

³⁰Obetemi, Dzesuho beedzae teehe irita baura eesutake noi qupadzomaqi abi tupu bisata burisi eeteqi hiireta. Apei naho ttoba hesate? Hiiremi, tumakhameto nohoi hiireta, ³¹Abi samane niike qahiqahi eetemi nii moorita ikanoma eeteqi nii hee, Ape anake hesateiqi hiire? ³²Hiiremi apei noke hesatetaho quba noi asabireqi qiri eeteta.

³³Eesuhimi noomaeho irita biranatetake atapa oi ao qupadzomaqi attiubouboma tititi eeteqi, oko toro nohota gaipori kotoho oho mee gama noke hiire paanaiteta. ³⁴Paanaitemi Dzesu noke pobi hiireta, Atapa, nii ai tataumami niiho sama qidzanate. Oonita heme oi aoke niike gaubiremi nii keba ma dzapata tuumare. Ooiqi Dzesu hiireta.

DZAIROHO KHATATA BAATEMI DZESU NOKE TUKUTOTA

(Mat 9:23-26; Ruk 8:49)

³⁵Dzesu oke hiimi guhuho bosaqobaqobaho abi qesai baaqi hee, Ma, niiho khatata ao baate. Oonita eto banaita sepeke sesero eetaino.

³⁶Hiimi Dzesu totaaike nookaqi guhuho bosaqobaqoba pobi hiireta, Eto roqobetainohe, nooka hiisi eetare.

³⁷Hiireqi noi qesa qaanatemi, Peetoro ma Dzakopo ma Dzohane, dzakopoho noma nokoqeke noke gainene eeteqi tuumata. ³⁸Tuumaqi, nokoi guhuho bosaqobaqobaho nagata biranateqi Dzesu husu ma noo aga nookami qesai tti ma ttaka minake hiireta.

³⁹Hiiremi noi dzuubaqi erake hiireta, Nike naane quba tti ma husu eranoma hiirorai? Oi khatata gattiqai baataamanihe, meerake eetorai.

⁴⁰Hiiremi nokoi noke sosoridzo hiireta.

Hiiremi noi noko iihami sasata biranatemi noi khatataho mai ma paike dzeimaqi noma oota nokoi gama khatata meeqoota tuputa biranateta.

⁴¹Ma khatataho boto aimaqi noi noke hee, Khatata, ana nii pobi hiiremi nii qoridzareiqi hiireta (totoho nometa oke hee, Taritta koumiqi hiireta)

⁴²⁻⁴³Hiiremi khatata noomai qoridze ao ogama tuumami Dzesu nokoke hee, Nike khatata oke patta moitareiqi hiireta. Oonita noko sahasaha minake eetemi Dzesu nokoke qamuni tatanga hiireqi hee, Eto abi minara oho pobi hiiremi nookainoiqi hiireta. Qate khatataho tii bodza sikisi oota.

DZESUHO NAGAPA ABI NOKE BASESA EETETA

(Mat 13:53-58; Ruk 4:16-30)

6 ¹Dzesu haba oke qaatemi noho tumakhameto ipi suutomi noi nagapa khooba nometa biranateta. ²⁻³Qate dzuma biranatemi, noi bosaho eete guhuta abi banaitemi abi samane noho noo nooka hasaqu eeteqi hiireta, Abirai baura samane bamenomanipamuke eetorai. Oonihe noi naga baura abi, Mariaho khata. Noi Dzakopo ma Dzose ma Dzuta ma Siimo nokoho nane oni. Paha dzabamane nohoi napama gama ooraita

ika neta noi qubarake aimorai? Ma apei noke bapopotomi oorai. Oke hiireqi noko noho nookami qanganateta.

⁴Qanganatemi Dzesui noko pobi hiireta. Too abi teehe dzapake abi isanate qusubaitoraihe, noi nagapa khooba nometa tuumaquni mae, qesamane nomeho toro biranataquni mae, oko ma boto nomeho toro biranataqu, biranatemi nokoi noho dzapa qusubaitaama.

⁵⁻⁶Dzesui oke hiireqi nokoho neta obaoba samane eetare isanataama naateta. Oi minaraho ai tatauma bamu naatemi nota bame eeteta. Oonihe abi eseri tapari heme eetemi noi boto nome nokoho irita mootomi qidzanateta.

DZESU TUMAKHAMETO NOME BAURA MOITE DZOOBIREMI TUUMATA
(*Mat 10:5-15; Ruk 9:1-6*)

⁷Qate Dzesu ngeromagi nagapa samaneta abi banaite qaaqi tumakhameto Tuerebe nomeho kira hiireqi noko eseri eserike baura quba dzoobidzare hiireqi songena suqobidzaquho beedzae nokoke moiteta.

⁸Moiteqi noi hee, Nike teteho isakita eto quba teeke aimaino, oma baubotaino, oonihe patta ma asike qaateqa sumu keke aimare. ⁹Noi hee, Nike isanate oko sasa dzaabakoihe, eto sasa eserike aimainoqi hiireta.

¹⁰Noi hee, Nike nagapa teeta biranate naga teenaqata sumudzate baura eete ooqa nagapa mainata tuumare. ¹¹Qate nagapa teei nike dzeimaama naate nikeho noo nookaama naataquko nagapa oke qaasuhiaq pomu nikeho okota ooraqu oke tupu teete nokoho khooba paanaitare.

¹²Hiiremi tumakhameto noko biranate abi qupa burisi eetaridzoho nooke hiire tuumaqi, ¹³songena samaneke iiahiqi abi khetedzanomake bibima suraitemi qidzanateta.

HEROTEI DZOHANE TEETETAHE DZESUHO POBI NOOKA SAHATETETA
(*Mat 14:1-12; Ruk 3:19-20; 9:7-9*)

¹⁴Qate Dzesuho dzapa pobi haba gegebetemi abi erake hiireta, Idze, Dzohane sobasoba maikhatake Herote teetemi noi ao baata neta qoridzeqi oho beedzaeta baura bamenoma samane eetorai.

¹⁵⁻¹⁶Hiiremi Herotei oho pobi nookata. Oonihe, qesai hee, Oi Erianiqi hiiremi qesai paha hee, Noi too abi agobahota teehe qesaniqi hiireta. Qate Herote nooka sahatete erake hiireta, Anai Dzohaneho paru geemami baatetahe, noi ao qoridze oorai mae?

¹⁷⁻¹⁸Hiireta oi teehe bahe bosata Herotei Piripi, noma nomeho ata Herotia naateta. Naatemi oho quba Dzohane noke pobi hiireta, Noma nimeho ata aimaqu oi quba qaganomani. ¹⁹⁻²⁰Hiiremi Herotei noo dzoobiremi Dzohaneke aimaqi sutasuta nagata mootota.

Ma Herotia noi Dzohaneho oso ma dzauba minake eete noke teete baatarotahe, Herotei hee, Dzohane abi qidza qaheubananiqi hiireqi atti

eete noke herohero eetemi Herotia Dzohaneke teetare bitta eete qaata. Oonihe Herote noi ttidza qidza eeteqi Dzohaneho noo nooka qaatahe, noho qupata ingaqonoma naateta.

²¹Qate ipita Herotia Dzohaneke teetarotaho isaki biranateta. Oi Heroteke pai dzoomata oho dzuma biranatem i Herotei oho muuna ma aima eetare hiireqi bosa qobaqoba nomeho quba hiireqi qaaho pobipobi abi ma Garireaho abi dzapa pobinoma nokoke gama dzeimami baata. ²²Baami, Herotiaho khatatai ota dzuubaqi qaki ma qasanidza eetemi qesai Herotema nokoi hoo ma patta muunata nokoi gama moo rumubata.

Rumubaqi abi qibai Herotiaho khatata pobi hiireta, Quba minarahota nii teehe dzake eete hiiremake ana nii moitakoi. ²³Hiireqi naru oke noi hiire tatangaiteqi hiireta, Pobi minara naho ooraike nii moo quba apeho dzake eete hiiremake oke ana ao nii moitakoi.

²⁴Hiiremi Khatatai paata biranate pai nomeke qasa hiireta, Quba apeho qubake ana hiibaqu? Hiimi, noi hee, Dzohane sobasoba maikhata, qiba nohoho quba nii hiibare. Hiiremi, khatata ango hairiamake abi qibaho torota biranate hiireta, ²⁵Ana dza eetemi nii poiqanipamuke Dzohane sobasoba maikhataho paru geema qiba nohoke sabidza heeta mooto ana moitare.

²⁶Hiiremi, abi qibai dzasa minanipamuke eeteta. Oonihe naru tatanga noi ao hiireta, paha qesai noma patta muunotaho penga qubake noi te khatataho baike hiibara.

²⁷⁻²⁸Oonita noi qaa tupuho dzudzu teeke dzoobireqi hee, Nii qiba gootta nohoke aima baabareiqi hiiremi tuumata. Tuumaqi, noi sutasuta nagata biranate paru nohoke geemaqi qibake sabidzata mooto aima baa khatata moitemi noi oke pai nome moiteta.

²⁹Qate Dzohaneho tumakhametoi oho pobi nookaqi noko tuumaqi keba nohoke aima oma nagata mootota. Oho qubake Dzesui baura bamenoma eetemi Herote pobi nookaqi qupa muunaqi hee, Dzohane qoridzeqi baura oke eetorai mae, oiqi hiireta.

DZESU PATTA AGOAGO EETEMI ABI 5,000 MUUNA ISANATETA
(*Mat 14:13-21; Ruk 9:10-17; Dzoh 6:1-13*)

³⁰Qate Dzesuho qaru abi nokoi noho toro ttutturata nokomae eeteta ma banaiteta oho pobi gama noke hiire paanaiteta. ³¹Oonita abi samane tuuma ma baabe eetomi qidzoke noko patta muunarota. Eetemi, noi noko pobi hiireta, Nike ma napamae keke qaheubaqata tuumaqa gattiqi sama qidzanatare. ³²Oonita nokoi sisimata peite nokoqeke qaheubata tuumata.

³³Tuusumi abi samane nokoke moo qupadzomaqi nagapa samaneho neta baa sosomaqi nokoke riite teka ota bosa biranateta. ³⁴Biranatemi Dzesu unate abi tupu mina oke moomi noko sipisipi sooparaamaho isaki naatemi noi nokoho quba dzasa eete noo samane nokoke banaiteta.

³⁵⁻³⁶ Banaitomi bodza riitemi tumakhameto nohoi baaqi noke pobi hiireta, Haba erai qanga. Oonita bodza riitemi isanate nii noko dzoobiremi nokoi dzoo ma nagapa qesa dzamonoke oorai ota tuumaqa nokome quba patta ttuma eete muunaqu mae?

³⁷ Hiiremi noi nokoke pobi hiireta, Nikemae noko patta moitare. Hiimi nokoi hee, Nanai isanate tuumaqa sengi eserisa eseriho isakita ttuma eete dzobadzoba aimaqa noko moitemi muunaqu mae? ³⁸ Hiiremi noi hiireta, Dzobadzoba nikeho toro ikabete oorai? Seke moorare. Hiiremi nokoi moo isaiteqi noke pobi hiireta, Eo, boto teena. Qate khaa paha eseriba ooqai oni.

³⁹⁻⁴⁰ Hiiremi, noi nokoke hee, Abi noko tupu maina painake ttokata habesareiqi hiiremi qesa 100, qesa 50, oi oho isakita noko ttarita habeseta.

⁴¹ Habese oomi, noi dzobadzoba boto teena ma khaa eseri oke aimaqi qusuke moo agoago hiireqi dzobadzobake qotoqi dzoo mutu mootomi tumakhameto nohoi oke pattabete abi moiteta.

Moitemi noi paha khaa eseri oke nokoho quba gama pattabeteta. ⁴² Oonita noko gama patta muunaqi qura eeteta. ⁴³⁻⁴⁴ Ma noko patta saru ttuttuitemi asi 12 hee baata ma khaa qetta qesa oota. Qate dzobadzobake muunata abi ungapa oho dzare 5,000 naateta.

DZESU OBA HEEQATA QOORO TUUMATA

(Mat 14:22-23; Dzoh 6:15-21)

⁴⁵ Oke eete soubire Dzesu tumakhameto nomeke dzoobiremi sisimata peiteqi oba totaqa Besaita nagapa toroqata qeehimi noi abi tupu aipo biireta. ⁴⁶ Aipo biire qaasuqi noi torata peite pupu hiireta.

⁴⁷⁻⁴⁸ Qate pupi sooromi sisima oi oba ttuu dzounipamuta oomi Dzesu noqeke osobita ooqi moomi utai tumakhametoho robeta tooro baami noko kaipo minake eete dzaomata. Obetemi, Dzesui qupibake dzuridzarita qeemaqi nokoho torota oba heeta qoro tuumaqi noko riitare eeteta.

⁴⁹⁻⁵⁰ Eesuhimi noko moomi noi oba heeta qoro tuusumi noko atti eeteta. Noko hee, Gisi ooniqi hiireqi areare hiireta. Hiiremi noi noko pobi hiireta, Eo, eto atti eetaino. Ana oionita nikeho qupa kebaratare.

⁵¹ Oi Dzesu beedzaeho maikhatai dzobadzoba oke haba habanata biraitetaho khoobake nokoi ikaqi ruume naateta? ⁵² Oonita qupa nokohoi uhubaamake oomi noi uta qamuni hiiremi utai ao bamu naatemi noi nokoho toro qeemami sisimata peitemi noko atti sama eeteta.

GENESARE NAGAPA ABI KHETEDZANOMA OKE DZESU QIDZAITETA

(Mat 14:34-36)

⁵³ Oonita nokoi oba dzongobeteqi Genesare igasata unate too pouta angina teeteta. ⁵⁴⁻⁵⁵ Oonita noko sisima qaasuhimi oho abi Dzesuke moo

gesina naateqi ao hairiamake haba totaqa oke gama dzongobeteqi Dzesui ika neta ootake qupadzomaqi nokoi khetedzanoma kahoba eete noho toro baa qaata.

⁵⁶Oi noi nagapa gattiqani mae, nagapa minani mae dzoo nagata tuumarota, oho sobadzata nokoi khetedzanoma mootomi nokomae ttoba patisigiqa nohoke hesate qidzanatareiqi noke dzauri hiireta. Ma abi noke hesateta nokoi gama susupu qidzanateta.

DZUTA ABI MIMI OHONGAHO NOO HABARA QUSUBAITE QAATA
(*Mat 15:1-9*)

7 ¹⁻³Qate Pariseo ma Dzuta abi gama susupu uimane nokomeho pomata boto akobetaamake patta muuna qaarara, oonita Pariseo ma qetaqeta abi qesai Dzerusaremu neta baaqi Dzesuho toro ttuttureteqi moomi tumakhameto nohota qesai qaga oke riiteqi boto akobetaamake patta muunota.

⁴(Ma Dzuta abi noko ttuma eetoraiho sobadza neta baaqi oba taataamake patta muuna qaarara. Oonihe, poma agoba samaneke noko qusubaitaqi khoru ma ttoka qapu ma kapa qapu ma meramera teka akobetaqu, quba oonomake noko eesuqi ohonga tiibete qaata.)

⁵Oonita, Pariseo ma qetaqeta abi nokoi Dzesuke qasa hiireta, Ikanomake eeteqi tumakhameto niihoi uimaneho poma qusubaitaama naate boto akobetaamake paatta nokome muunorai?

⁶⁻⁷Hiiremi Dzesui noko pobi hiireta, Meenipamuke Dzeseai ikoiko abi nikeke qupadzomaqi ao hee, Abi nagarai too kaka nokomema naho dzapake qusubaitoraihe, qupa nokoi sererahuke oorai. Nokoi ttaroke naho hasama gegema hiireqi abiho sinasinake hee Ohongaho sinabidza ooniqi hiireqi oke abi banaitorai. Oiqi Dzesea hiireta.

⁸Dzesui hee, Oi teeho quba bahe Ohongaho too qurake nike basesa eeteqi uimaneho pomata tatanga naatorai.

⁹Hiireqi Dzesu paha noorake hiireta, Uimane nikemeha pomake nike tatangaitareiqi meenipamuke Ohongaho too qura signaitorai!

¹⁰Mosei Hee, Mai ma pai niimeke kokora eete qusubaitorareiqi hiireta. Ma noi paha hee, Teei maini mae pai nomeke qanganiqi hiibaquko noi baataridzoniqi hiireta.

¹¹Qate oho habarake nike hee, Abi oonoma teei maini mae pai nomeke hee, Ana baasumake nii naho quba qesaqesa aimororihe, ¹²oi ao qaheuba qonoqono (nokoho totohoio koroba) naate oorai ooniqi hiirorai. Oke noi oberama hiiremi nike noke hoobiremi noi ota mai ma pai nomeho kokora eetaama naatorai.

¹³Idze, nike oke eeteqi uimane nikemeha pomata ipibireqi Ohongaho too qurake teetorai. Ma quba oonoma samaneke nike oberama eetorai. Oiqi hiireta.

PATTA BAHE, QUPA BIRIBIRI OI ABI SESERO EETORAI
(Mat 15:10-20)

¹⁴Dzesui paha abi samaneke ttuttuiteqi noko pobi hiireta, Nike gama susupu naho noo nookaqi erake qupadzomare, ¹⁵Quba abi teei muunami ttidzata qurataqu oi bamu abi oke kahosanomaitaqu. Oonihe quba abiho nakuta peiteqa biranataqu oio abi oke kahosanomaitakoi. ¹⁶(Tomanomai nookare.)

¹⁷Hiireqi Dzesui abi tupu oke qaate naga nometa peitemi tumakhameto nohoi qahura oho quba noke qasa hiiremi noi noko pobi hiireta, ¹⁸Qesaho qupai asuasuu ooraimi nikehoi paha oke eete oorai mae? Nookare. Quba abi muunami qurataqu oi qidzoke abi kahosanomaitaqu. ¹⁹Baamu, oi teqaha qupa nohota quratoraidzaranihe, qausuta qurate ttidzama biranatorai. Mae nike oho tete moo pobitaama?

Noi o hiiretaho quba moomi pattai gama susupu qidza kekeni. ²⁰Noi erake hiireta, Quba qanga tee ma tee abiho qupata peite biranataqu oi abike kahosanomaitorai.

²¹Oho tete erake eete oorai, Iiha ma dzobidza qanga oi nakuta ooqi abiho qupa neta biranatorai oi samaho guume ma meera maina paina, ma teeta ma tanga, ma apuata, ma qupabage, ma koiri kairi, ²²ma ikoiko ma ritarita, ma peetta ma qeraqera, ma ibo ma koke, ma sama qusuba ma rasaki, ²³quba qanga erai gamaqa naku neta peiteqi abike kahosanomaitorai. Oiqi Dzesu hiireta.

RAABA ATAPA TEEI AI TATAUMAMI SONGENA BAMU NAATETA
(Mat 15:21-28)

²⁴Oke hiireqi Dzesui qoridze tuumaqi Tiro ma Sitona habata biranateqi naga teeta peiteta. Peiteqi noi hee, Abi eto naho pobike nookainoiqi hiiretahe, noi dzukubare hou eeteta.

²⁵Oi atapa teehe khatatai songenanoma oomi atapa oi Dzesuho pobi nooka baaqi, oko toro nohota gaipori kotorota. ²⁶Oonihe atapa noi Dzutaho bahe Siroponikisa haba nenai qaata. Oonita atapa noi dzauri hiireqi hee, Songena teei khatata nahoho irita ooraimi oke nii ihaqu mae?

²⁷Hiiremi Dzesui atapa oke qahura noota toronaiteqi hiireta, Khametoi bosa patta muuna isanataridzonita dzobadzoba oke khametoho neta karabete haa quba biidzaqu oi bamu isanataqu.

²⁸Hiimi noi haaho noo oke sama nometa mootoqi hiireta, Mai name, oi meenihe, khametoho patta huhu qohare pesuta taatemi haai muunorai oni.

²⁹Hiiremi, Dzesu noke pobi hiireta, Nii oonoma hiiremi isanate oonita niimae tuumaqa moorare. Songena ao niiho khatata qaatemi oorai.

³⁰Hiiremi atapa oi nagapa tuumaqi moomi songena ao bamu naatemi khatata meramera tekata bage eete meeqota.

TOMA SUSU MA TOO ATIMANOMAKE DZESU QIDZAITETA

³¹Oonita Dzesu burisi eeteqi Tiro habake qaateqi, Sitona nagapa riiteqi nagapa 10 oho bisata tuumaqi Garirea oba ttuuta biranateta. ³²Obetemi, nokoï abi toma susu ma too atimanoma teeke noho toro dzeima baaqi, Dzesu boto nomeke abi oho irita mootareiqi noke dzauri hiireta.

³³Hiiremi Dzesu abi tupu minaho neta noke qaheburoqi boto khameto nomeke abiho toma nakuta upubire ogidzoba eeteqi eteete nohoke hesateta. ³⁴Hesateqi, noi qusuke moohiqi heemaho hiireqi noke hee, Uhubare oiqi hiireta. (Oonihe nokoho totohoi Epatta.)

³⁵Hiiremi toma noho uhubami eteetenohoi saqobami, noi ao noo rikeke hiireta. ³⁶Hiiremi Dzesui nokoke hee, Eto abi qesa oho pobi hiibainoïqi hiireta.

Oonihe abi oi qamuni oke riiteqi oho noo abi hiire paanaite soubiremi, ³⁷nokoï hasaqu minanipamuke eeteqi erake hiireta, Abi toma susuke noi tomanomaiteqi, too atimanomake noonomaitorai. Idze, noi quba samane bagenomanipamuke eetorai. Oiqi hiireta.

DZESU ABI 4,000 NOKOHO QUBA HEEBA MOOTOTA

(Mat 15:32-39)

8 ¹Oho sauta abi tupu minanipamu paha ttutturatemi, nokoho patta bamu naatemi Dzesui tumakhameto nomeho kira hiireqi pobi hiireta, ²Abi tupui naho toro ao qupi tapariho isakita ooraimi nokoho patta bamu naatemi, anai nokoho quba dzasa minake eete. ³Oi qesai kharata baaqorai. Oonita anai nokoke nagapata dzoobiremi, nokoho ttidza saa eetemi noko eto teteta qereqare eetaino.

⁴Hiiremi, tumakhameto nohoi hiireta, Ikanomake haba qanga erata heeba saridze nokoke moitemi muuna isanataqu? ⁵Hiimi noi hee, Dzobadzoba nikeho toro ikabete oorai? Hiiremi noko hee, ⁷ooraiqi hiireta.

⁶Oonita Dzesui hiiremi abi tupui ttokata habesemi noi dzobadzoba 7 oke aimaqi agoago eete qootoqi dzoo mutu mootomi tumakhameto nohoi oke abiho dzagata mootota. ⁷Paha khaa oberaqa teei nokoho toro oomi Dzesu oho irita agoago eeteqi, hiiremi tumakhameto nohoi paha oke nokoho dzagata mootota.

⁸Mootomi, noko patta muunaqi qura eeteta. Oonihe, pattaho saruke noko aimami asi pai 7 hee baata. ⁹Obete, abi ootaho dzare oi 4,000 ooni kaqa. Oonita noi nokoke dzoobiremi tuumata.

¹⁰Tuumami noi tumakhameto nomema sisimata peiteqi Tamanutta habata biranateta.

QUSUHO OBAOBA OKE DZESU TE PARISEOHO QUBA EETARA

(Mat 16:1-4; Ruk 12:54-56)

¹¹Qate Pariseo nokoi Dzesuho torota baaqi sohoro noo mina hiireta. Hiireqi noko noke toronaiteqi hee, Nii nanaho quba qusuho obaoba teeke eetaireqi hiireta.

¹²Hiiremi, noi qupa nometa misi teeteqi erake hiireta, Naane quba abi nagarai obaoba teehe quba hiirorai? ¹³Obaoba oonoma oke bamu abi naga nikeho quba eetaqu. Oke ana bamu nike ikobetaqu. Hiireqi noi nokoke qaateqi, paha sisimata peite totaqa temuta qeemata.

PARISEO MA HEROTEHO IKOIKO OHO QAAHURA

(Mat 16:5-12)

¹⁴⁻¹⁶Oonita Dzesui Pariseo ma Heroteho tete qanga oke qahura noota hiireqi hiireta, Pariseo ma Heroteho pattai togonoma oonita nike oho bakena geema qaarare. Hiiremi tumakhametoi patta aimare ruume naatemi dzobadzoba teenai keke sisima nakuta oomi noko qesai hee, Dzobadzoba bamu naatemi noi oho quba noo hiire kaqa.

¹⁷Hiiremi, Dzesu qupadzomaqi noko pobi hiireta, Quba apeho qubake nike dzobadzoba bamu naateho nooqake hiirorai? Nike moo pobitaama naate ruumenipamu naatorai mae? Eo, nikeho qupa tatanga naatorai Mae? ¹⁸Idze, nike nesenomanihe, moo pobitaamani. Nike tomanomanihe, nooka pobitaamani mae nikeho qupai uko ma ttauko eete? noo ¹⁹Nookare, Anai abi 5,000 oho quba dzobadzoba boto teenake qootomi, nike oho saru aimami asi ikabete hee baata? Hiiremi, noko hee, 12 oni. ²⁰Hiimi noi hiireta. Qate anai abi 4,000 oho quba dzobadzoba 7 oke qootomi, nike oho saru aimami asi pai ikabete hee baata? Nokoi hee, 7 oni. ²¹Hiiremi noi noko qasa hiireta, Oonita nike naho khooba qupadzomorai mae baamu? Oiqi hiireta.

BESAITA ABI NESE KHABANOMAKE DZESU QIDZAITETA

²²Qate nokoi Besaita nagapata biranatemai qesai abi nese khabanoma teeke Dzesuho toro dzeima baaqi, Dzesu noke hesataireqi hiireta.

²³Hiiremi Dzesui abi nese khabanoma basidzomaqi nopo nagapa tumeta biranate. Biranateqi Dzesui nese nohota ogidzoba eete boto nome abiho irita mootoqi noke qasa hiireta, Nii quba moori mae? ²⁴Hiimi noi nese parara eeteqi hiireta, Abike ana moohimi ee qooro ooraiho qesa nokoi qooro tuuma ma baabake eesubi.

²⁵Hiiremi noi paha boto nome abiho neseta mootomi, noi bageke eete moomi pobirateta. Paha quba samane kharaqana oke no gama bageke eete mooqota. ²⁶Obetemi Dzesui noke nagapata dzoobireqi hiireta, Eto sepeke nagapata abi oho pobi hiibaino. Oiqi hiireta.

PEETOROI KIRISTUHO KHOOBA PAANITETA

(Mat 16:13-20; Ruk 9:18-21)

²⁷Dzesui tumakhameto nomema nokoi Piripi Kaesareaho nagapa gamittita biranateta. Oonihe, noi teteta tumakhameto nomeke qasa hiireta, Abi nokoi anake apeniqi hiirorai? ²⁸Hiiremi noko hiireta, Dzohane sobasoba maikhata oioniqi hiiremi qesai hee, Eria ooniqi hiiremi, paha qesai hee, Too abihota teei ooniqi hiirorai.

²⁹Hiiremi, noi noko qasa hiireta, Qateqa, nikemae anake apeniqi hiirorai? Hiiremi Peetoro noke eraiqi hiireta, Nii Kiristunipamu oni. ³⁰Hiiremi noi nokoke hee, Eto oho pobi abike pobi hiibainoiqi hiireqi qamuni tatangake hiireta.

NAPAI MARANGA BIIDZARIDZOHO TETE PAANAITETA

(Mat 16:21-28; Ruk 9:22-27)

³¹Qate Dzesu sohoroqi tumakhameto nome banaiteqi hiireta, Anai Abiho Isaki oonihe, ana abi mimi ma dzube abi bosabosa ma qetaqeta abi nokoho botota heme samaneke saridzemi noko basesa eeteqi ana teetemi baatakoi. Oonihe qupi tapari naatemake ana qoridzakoi. ³²Noi o hiireqi, paanaite hiireta.

Hiiremi Peetoro noke qaheburoqi qamuni hiibare boohimi, ³³Dzesu burisi eete tumakhameto nome nesema moo Peetoro pobiteqi hiireta, Saata, nii papatare! Peetoro, nii ikaqi Ohongaho tete ruumenihe abihoke qupadzomorai?

³⁴Hiireqi noi abi tupu ma tumakhameto nomema nokoke ttuttuiteqi hiireta, Teei naho ipi suutare dza eetaqu no isanate sama nome bai hiire maranga biireqa anake iiha qaarare. ³⁵Oi teei qaraqara nomeke qanataquko noi quba seepe naatakoi. Qate teei qaraqara nomeke naho quba ma sinabidzaho quba qanataama naate abike moitaquko qaraqara nohoi meeke qidzanatakoi.

³⁶⁻³⁸Oi abi teei ttoka ma haba gama susupu mai eete soubiremi qaraqara nohoi dzaetaqu oi ikanomake eeteqi noke hoobidzaqu? Oi dzaetemi, noi quba apeke moitemi, qaraqara nohoi paha qidzanataqu? Baamu. Nookare. Abi naga meeama ma pasenanoma eraho neta teei naho midza ma qesamane nahoho midzake eetaquko, ana Abiho Isaki ooqi ipita Mai nameho dzadzama baaqi qaheuba angeroma gama baaqake namae abi oho midza eetakoita qupadzomare. Oiqi hiireta.

DZESUI TUMAKHAMETO QESAHO PENGATA OGASUMATA

(Mat 17:1-13; Ruk 9:28-36)

9 ¹Noi hiireqi hee, Abi erata habese ooraiho neta qesai baataamake oomi Ohongaho pobi beedzae minama biranahimake noko ao moorakoi. Oke ana meeke nike pobi hiire.

²Hiiremi qupi 6 naatemi, Dzesui Peetoro ma Dzakopo ma Dzohane nokoke dzeima noko gama tora teeta peiteta. ³Ota nokoqeke oopi, Dzesui nokoho pengata ogasumami toba ma sasa nohoi khabakhabari hihidzanoma naateta oi ttokata abi teei toba teeke oho isakita khabanomaitare bitta eetorai oni.

⁴Oke eetemi noko moohimi Eria ma Mose nopo nokoho pengata birabira naateqi Dzesuma qesa noo hiireta. ⁵⁻⁶Oonita noko ququimaqi noo apeke hiibarota? Oho quba Peetoro Dzesuke hee, Mai name, napa erata ooraqu oi bagenoma. Oonita nii dza eete hiiremake, nanai baruba tapirike biidzare, teei niihoni, teei Mosehoni, teei Eriaho.

⁷Hiiremi dzorobi teei nokoke sengibetemi, noo totoho teei dzorobi neta biranateqi erake hiireta, Eraio qeseba khata nahonita noo nohoke nike nookorare. ⁸Hiimi tumakhameto nokoi nese dzoobire moomi, abi nopoi bamu naatemi Dzesu keke nokoma oota.

ERIAHO NOO OKE DZESUI DZOHANE SOBASOBATA MOOTOTA

(Ruk 9:28-37; Mat 17:1-9)

⁹Qate Dzesu ma Peetoro ma Dzohane ma Dzakopo nokoi tora neta qurahihi Dzesui noko qamuni hiireqi hiireta, Nike birabira erake moorihe, Abiho Isaki anai baate qoridzaamake ooraquta etoqa eraho pobi abike pobi hiibaino.

¹⁰Hiiremi noko noo oke qahitoto qaata. Oonihe abi baata neta qoridzaquho khoobake noko qiri eeteqi, nokomae qesa qasa hiireqi bitta eeteqi Dzesuke qasa hiireta, ¹¹Qetaqeta abi nokoi naane quba hee, Eriai bosata baamake sama tukutuku biranatakoqi hiiremi nana nookorai?

¹²⁻¹³Hiiremi Dzesu erake hiireta, Eria nome bosata baaqi quba samane ttarita mootaridzonihe, aoke Eriaho qesai baami, abiho dza hiiretaho isakita nokoi noke paru geemata. Oi Dzohanehoke agobake sinabidzata qeeteta, oke anai bamu nike ikobetaqu.

Oonihe Abiho Isaki anai heme minake saridzaridzoni. Saridzemi nokoi anake puutta hiibaqu oho qetaqeta paha ikanoma hiiremi oorai oke nike qupadzomorai mae? Oiqi hiireta.

DZESU ABI KHATA OHO SONGENA IIHAMI QIDZANATETA

(Mat 17:14-21; Ruk 9:37-43)

¹⁴Oke Dzesu hiireqi nokoi tumakhameto qesaho toro biranata. Biranate moomi abi tupu minai nokoke rome biireqi qetaqeta abima noko noo mina hiirota.

¹⁵Hiiromi abi tupu oi Dzesuke moo roqobete noho torota hairiamake baaqi noho qaki eetemi noi noko qasa hiireta, ¹⁶Nike quba apeho quba noo minake hiiorai?

¹⁷⁻¹⁸Hiiremi abi tuputa teei erake hiireta, Banaita name, songena teei khata nahoho irita ooraimi noi potutu naate oorai. Oi songena noke aima

biiremi noi too dzootorai, ma noho too horesa pereborai, ma gotta nohoi tataumorai. Oho qubake ana noke niiho toro dzeima baabe.

Oonihe, anai tumakhameto niihoke hee, Songena oke iihareiqi hiiremi noko hou eete.

¹⁹Hiiremi, Dzesui tumakhameto pobi hiireta, Idze, abi naga nike ikanomake ai tataumaamani! Anai pookeba samakeba naate nikeho torota baura eete baa qaimi, bodza apeta nike nooka hiisi eetaqu? Seke khata oke dzeima baabare.

²⁰Hiiremi nokoi khata oke dzeima baami songena Dzesuke moo gesina naateqi hairiamake khata oke aima pirupara eetemi noi ttokata taate buribaro eetemi too horesa nohoi biranateta. ²¹Biranatemi Dzesui khata oho maike qasa hiireta, Quba oi bodza apeta sohorota?

²²Mai hee, Noi khata bittina oomi, songena oi sohoroci noke teetareiqi hiiremi, khata bodza ginaqake obata dzaga susumaqu, mae eepata dzuubaqu oho beedzae eetorai. Oonita oho isaki niiho toro ooraimake nii nakaho quba dzasa eeteqi hoobidzare.

²³Hiiremi Dzesu noke pobi hiireta, Nii hee, Oho isaki ooraimakeiqi hiire. Idze. Teei nooka hiisi eetemi quba samane minarake eetaquho isaki noho toro oorai? ²⁴Hiimi abi khata oho mai hee, Anai nooka hiisi eetoraihe, ikake eeteqi paha houpeu eetorai? Nii anake hoobidzare.

²⁵Hiiremi Dzesui moomi abi tupu oi ango minanatemi noi songena oke qamuni hiireqi hiireta, Nii abi khata oke naane quba toma susu ma potutunomaitorai? Oonita, nii noke qaate tuumaqa etoqa paha noho irita biranataino.

²⁶Hiiremi, songena areare hiireqi abi khata aima pirupara eete noke qaate tuumata. Tuusumi abi khata oi baataquho tomidza naatemi, abi samane hee, Noi baateniqi hiireta. ²⁷Oonihe, Dzesui noke botota karabete ai qusubaitemi noi nomae qooro isanateta.

²⁸Qate Dzesui naga teeta peitemi tumakhameto nohoi noke qasa hiireta, Naane quba nanai songena oke iihare bitta eete? ²⁹Hiiremi noi hee, Songena oonomake ihaqu oke abi bamu sepeke eetaquhe, pupu hiireqake iihami tuumakoi.

DZESU NOOMAE BAATE QORIDZAROTAHO NOO

(*Mat 17:22-23; Ruk 9:43-45*)

³⁰Ipita noko gama tuumaqi, Dzesui hee, Anai songenake iihe eto abi oho nooke nookainoiqi hiireta. Hiireqi noko Garirea habake dzongobeteta. Dzungobeteqi noi tumakhameto nomeke bainaite pobi hiireta, ³¹Teei Abiho Isaki anake geema mootomake noko ana teete baatakoi. Baatemi pupi tapari naatemake ana paha eehaha naate qoridzakoi.

³²Hiiremi, Dzesuho tumakhametoho qupa uhubaama naatemi nokoi noo oho khooba quba noke qasa hiibarotahe atti eeteta.

QESA KOKORA EETAQU OI ABI MINAHO TETE ISAKI ONI
(Mat 18:1-5; Ruk 9:46-48)

³³Obetemi noi nokoma gama Kapanao nagapata biranateqi ipita naga nakuta ooqi noi noko qasa hiireta, Noo apeke nike teteta qesa pobipobi hiirori? ³⁴Hiiremi noko nipanateta, oi noko teteta baahuqi apei nokohota abi mina naatarota oho nooke hiirota.

³⁵Oho qubake Dzesui habeseqi tumakhameto Tuerebe nokoke ttuttuiteqi pobi hiireta, Teei bosa qobaqoba naatare hiireqa noomae qupa gaibata ipina naate abi samaneho kokora eetore.

³⁶Hiireqi noi khata gattiqa teeke nokoho bisata mootoqi noke amaki eeteqi noko pobi hiireta. ³⁷Hee, Teei naho quba eeteqi khata oonoma teeke aima kokora eetaqu noi oke eeteqi anake oke eetakoi. Ma apei anake kokora eetaqu noi oke eeteqi Mai anake dzoobiremi baata paha noke eetakoi.

APEI NAPAHO IBO EETAAMA NOI NAPAHO DZAIIRA KEKENI
(Ruk 9:49-50)

³⁸Hiiremi tumakhata Dzohanei Dzesuke hee, Banaita name, teei dzapa niihoho beedzaeta songenake ihami nana moori. Qate noi napaho nena ooraamanita nanai noke qamuni hiire.

³⁹Hiiremi Dzesu erake hiireta, Teei dzapa nahoho beedzaeta baura qidza bamenoma teeke eeteqi bamu gisake anake qanganiqi hiibaqu.

⁴⁰Oonita etoqa noke qamuni hiibaino. Oi teei napaho ibo eetaama naataqu noi napaho nena keke.

⁴¹Ma teei hee, Nike Kiristuho tumakhametoniqi qupadzomaqi khoruta oba giima nikeke moitaqu noi bamu ipi ma ari oho dzore naataqu. Oke ana meeke nike pobi hiire. Oiqi hiireta.

TORONATA TAATAQUI BAMENOMANIHE BATIGARA NAATAQUI QIDZA
(Mat 18:6-9; Ruk 17:1-2)

⁴²Hiireqi Dzesui hee, Abi teei qesaho angi naatemi khameto gamitti erana nooka hiisi eetoraihoti teei taataqu, angi abi oke bosata oma bamenoma paruta suutoqa oba ttuuta ai biidzapuko isanatarota.

⁴³Oiqi hiireqi noi oke qahura noota hee, Boto temu niihoi niike qangata dzeimake boohimi nii eto taatainoho isakita oke geema qaateqi boto temuma qaraqarata dzuubaqu oi isanatakoi. Oonihe, dzeimami nii taateqake boto eseima eepa tatangata dzuubaqu oi baamu isanataqu.

⁴⁴(Eepa oi bamu hiibaquhe, ota dzoodzoi oho keba muuna qarakoi.)

⁴⁵Oho gesa oko niiho teei niike qangata dzeimake boohimi nii eto taatainoho isakita oke geema pone naateqa qaraqarata dzuubaqu oi isanatakoi. Oonihe, dzeimami nii taateqake oko eseima eepa tatangata

dzuubaqu oi baamu isanataqu. ⁴⁶(Eepa oi baamu hiibaquhe, ota dzoodzoi oho kebake muuna qaarakoi.)

⁴⁷Oho qesa nese temu niihoi niike qangata dzeimake boohimi nii eto taatainoho isakita oke bikoumaqi nese temuma Ohongaho pobita dzuubaqu oi isanatakoi. Oonihe, dzeimami nii taatemake nokoi niike nese eseima gama eepa tatangata ai biidzaqu oi bamu isanataqu. ⁴⁸Qate eepa oi bamu hiibaquhe, ota dzoodzoi oho kebake muuna qaarakoi.

⁴⁹Qate Ohongai abi samaneke kaipoho eepata mootomi tomuho qesa oho meke biranatakoi. ⁵⁰Oonita tomu oi qidza. Oonihe, oho meke bamu naatemake oke nii quba apeke eetemi oho meke paha biranataqu? Baamu. Oho quba oora ma qaara nkehoho meke biranate qaamake nike keba ma dzapata qaarare. Oiqi hiireta.

APU MA ATAHO HOKA UHUTAQU OI QUBA BAMENOMA

(*Mat 19:1-12; Ruk 16:18*)

10 ¹⁻²Oonita Dzesui haba oke qaateqi oba Dzotani ma Dzutea habata biranatemi abi samane noho toro tutturatemi noi saninoke banaite qaataho isakita paha nokoke tete banaiteta. Banaitemi Pariseo nokoi baaqi noke toronaiteqi hee, Abi teei ata nomeke saqobaqu oi qaganomani, mae baamu?

³Hiiremi noi erake hiireta, Oohoke Mosei nike ikanomake pobi hiireta? ⁴Hiiremi nokoi hee, Abi teei ata nomeke saqobareiqi hiiremi oho pepa qeete tatangaitemi Mosei teqaha oho baike hiibara.

⁵Hiiremi Dzesui erake hiireta, Mosei qupa tatanga nkehoke qupadzomaqi tete oke paanaiteta. ⁶Oonihe, khoobanipamuta Ohonga quba minara mootoqi abi ma ata nopoqake qesaho quba korabetetanita qupadzomare.

⁷Oho qubake abi teei mai ma pai nomeke qaateqi ata nomeho toro atimaqi nopo esese sama teena naatakoi. ⁸Oi nopoi maina ma paina oonidzara, nopoi sama teenani. ⁹Oonita nopoke Ohonga nomae hongasiremi etoqa abi baura oke uhutaino. Oiqi qetaqeta agoba hiireta.

¹⁰Hiiremi ipita tumakhameto nohoi naga nakuta qeemaqi noke qasa hiiremi noi noko pobi hiireta, ¹¹Teei ata nomeke qaateqi maina teeke aimami guume naatakoi. ¹²Ma atapa teei apu nomeke qaateqa maina teeke aimami guume naatakoi. Oiqi hiireta.

DZESUI KHAMETO GAMITTI AGOAGO EETETA

(*Mat 19:13-15; Ruk 18:15-17*)

¹³Obetemi qesai khameto nokome aima baaqi Dzesu nokoke hesate agoago eetareiqi hiiremi, tumakhameto nohoi nokoke niiqi hiireta.

¹⁴Hiiremi Dzesu mooqi dzaubadzauba eeteqi erake hiireta, Khameto gamitti isanate naho toro baabare. Oho teteta nokoi Ohongaho pobi

naatorai oonita etoqa nokoke tete siibaino. ¹⁵Khameto gamitti baaqi Ohongaho pobi naatoraiho isakita abi teei baabaama naataquko noi bamu Ohongaho pobita dzuubaqu, oke ana bamu nike ikobetaqu.

¹⁶Oke hiireqi noi khameto amaki eeteqi boto nome nokoho irita mooto noko agoago eeteta.

OHONGAHO POBI NAATAQUI BAMENOMANI

(Mat 19:16-30; Ruk 18:18-30)

¹⁷Ipita Dzesui biranate teteta tuusumi teei torouma baaqi noho toro pomai koto noke hee, Banaita qidza name, quba apeke ana eeteqake oho quba qaraqara tatanga saridzaqu?

¹⁸Hiiremi, Dzesu hiireta, Ohonga teenai qidzanita oho quba nii anake hee, Qidzaniqi hiire mae? ¹⁹Qate hu nooi hee, Nii eto teete baataino. Nii eto apuata eetaino. Nii eto quume eetaino. Nii eto tooi pokhi eetaino. Nii eto qesaho pobi qaanataino. Nii mai ma pai niimeke qusubaitare. Oiqi hiiremi nii qupadzomorai Mae?

²⁰Hiiremi noi Dzesu pobi hiireta, Banaita name, noo samane oke ana dzobadzoba nameho neta qusubaite baaorai.

²¹Hiiremi Dzesu noke iiha taate moo inobeteqi pobi hiireta, Oonihe, quba teeke nii eetaamake oorai. Oonita nii tuumaqa quba samane niiho torona oorai oho ttuma saridzeqi oke abi habanake moite soubiremake ttuma qusunai niiho torota biranatokoita nii oke eeteqake baa anake iiha qaarare.

²²Hiiremi quba tongo nohoi hii khara oomi abi oi nese ma penga ruruhoromi nota bame eetemi noi Dzesuke qaate papateta. ²³Papatemi Dzesu tumakhameto nomeke mooqi erake hiireta, Qidzoke abi oma minanomai Ohongaho pobita dzuubaqu.

²⁴Oke hiiremi tumakhameto nohoi roqobetemi Dzesu paha hee, Khameto name, Ohongaho pobita dzuubaqu oi quba bamenoma.

²⁵Kamere hoo teei baakoho puita dzuuba biranataqu oi baura bamenomanihe, abi quruma minanomai Ohongaho pobita dzuubaqu oio baura bamenomanipamu oni.

²⁶⁻²⁷Hiiremi nokoi hasaqu minake eete qesa pobipobi hiireta, Idze, apei tete saridzemi Ohonga noke ingonaitaqu? Hiiremi Dzesu nokoke iiha taate moo pobi hiireta, Abi oho beedzaeamanihe, Ohongai oho beedzae oorai. Oi baura minaraho beedzae noho torota oorai.

²⁸Hiiremi Peetoro iiha ma dzoobidza eeteqi Dzesu pobi hiireta, Nii moo. Nanai quba samane qaateqi niike iiha baaqorai.

²⁹⁻³⁰Hiiremi Dzesu erake hiireta, Teei naho quba ma sinabidzaho quba, quba samane nomeke qaataqu oi nagani mae, nomamane namemaneni mae, sasemane dzabamaneni mae, maini mae, atani mae, khametoni mae, dzoo qesa oke qaatequ noi gairaho isakita quba saridzakoi. Oi

naga qesa ma, nomamane nanemane ma, sasemane dzabamane ma, paimane gottagotta ma, khameto ma dzoo qesa, quba oonomake noi poiqa bodzarata kaipoma saridzeqi ipi bodzata paha qaraqara tatanga saridzakoi. Meeke oke ana nike pobi hiire.

³¹Oonihe, qesa bosa qoororai nokoi ipina naatakoi, ma qesa ipina oorai nokoi bosa qoobakoi. Oiqi hiireta.

DZESUI BAATE QORIDZAROTAHO NOO PAHA HIIRETA

(Mat 20:17-19; Ruk 18:31-34)

³²Obete nokoi Dzerusaremuho teteta tuumoqi Dzesu nokoho bosa qooro tuumomi, noko ipitotoqi noho noo quba qupa ororo eetemi ipinai attoibobo eeteta.

Eetemi noi Tuerebe nokoke qaheburoqi, ipita quba bamenoma noho torota biranatarotaho noo nokoke pobi hiireta. Hee, Nike nookare. ³³⁻³⁴Napai Dzerusaremuta peqibihe, tei dzube abi ma qetaqeta abiho bosa qobaqoba nokoho quba Abiho Isaki anake geema mootoma, nokoi ana baataquho isakiniqui hiireqa raaba abiho torota mootakoi.

Mootoqi noko anake boto neinei eete ekepusa eeteqa buri ma baroke teetemi baatakoi. Oonihe qupi tapari naatemi ana qoridzakoi. Oiqi hiireta.

DZAKOPO MA DZOHANE SEIKE ABI MIMI NAATARE HIIRETA

(Mat 20:20-28)

³⁵Qate Dzebeteoho khameto Dzakopo ma Dzohane nopoi Dzesuho torota baaqi erake hiireta, Banaita nakame, nakai niiho toro qasa hiibaqu oke nii nakaho quba eetareiqi naka dza eete.

³⁶Hiiremi noi nopoke qasa hiireta, Anai nipe naaneke eetareiqi nipe dza eete? ³⁷Hiiremi nopo hee, Dzapa pobi niyhoho bodzata nakai ooqa tei boto pobi niyhota habesemi, temu boto mage niyhota habese qaaraqo oho naruke nii hiibare.

³⁸Hiimi Dzesui hee, Nipe qasa hiibi oke nipe ruume. Anai bameho khoruta muunaqu oke nipe paha isanate muunaqu? Oni mae quba bamenoma naho irita soobaqu oi paha nipeho irita sooromi isanataqu mae? ³⁹Hiiremi nopo ipi hiireta, Oi paha nakaho isaki oni.

Hiimi Dzesu hee, Khoruta ana quba bamenoma muunaqu oke nipe paha muunakoi, ma naho irita dzuui soobaqu oi paha nipeho irita soobakoi. ⁴⁰Oonihe, boto pobi nahota habesaqu, mae boto mage nahota habesaquho naru nipeke pobi hiibaqu oho isaki naho toro ooraidzara. Teka oke qesaho quba roibetemi nokomae ota habesakoi.

⁴¹Hiiremi tumakhameto 10 nokoi nooraho pobi nookaqi Dzakopo ma Dzohaneho dzauba eeteta. ⁴²Eetemi Dzesu nokoho kira hiireqi erake hiireta, Raaba abiho pobipobi abi nokoi isanate abiho irita bedzabedzake etorai, ma nokoho abi mimi nokoke soopara etorai.

⁴³Oonihe, nikeqaho bisata quba oonomai eto biranataino. Oi nikeho torota apei abi mina naatare hiibaqu nomae nikeho kokora eetore.

⁴⁴Ma apei nikehota bosa qobaqoba naatare hiibaqu noomae nike minaraho tteeki aimorare.

⁴⁵Oho qesa ana te hee, Abi samanei Abiho Isaki anaqaho kokora eetaieqi hiire baabara, bamu. Anai abiho kokora eeteqi qaraqara nameke mootoqa abi samaneke qangaho ekata saqobareiqi baaoraita qupadzomare. Oiqi hiireta.

DZESUI ABI NESE KHABANOMA BARATTIMEO QIDZAITETA

(Mat 20:29-34; Ruk 18:35-43)

⁴⁶⁻⁴⁷Oke hiiroramuti noko gama Dzeriko nagapata biranateta.

Biranateqi noi tumakhameto ma abi tupu minama noko gama nagapa oke qaasuhimi Barattimeo noi tete sigiqata habese oota. Abi oi Timaho khata oonihe noho nese khaba eete oomi noi tomama pobi nookami Dzesu Nadzaretteho nenai ota tuusuta. Oonita noi pobi nookaqi sokate hiireta, Dzesu, Tabitihio eema ma khata, nii naho quba dzasa eetare.

⁴⁸Oke hiromi, abi samane noke qamuni hiireqi hiireta, Noo ango qaatare. Hiiremi noi beedzae eete dzaubama hiireta, Oe, Tabitihio eema ma khata, nii naho quba dzasa eetare! ⁴⁹Hiimi, Dzesui roroko biireqi nokoke pobi hiireta, Abi oho kira hiiremi baabare.

Hiiremi nokoi abi nese khabanomaho kira hiireqi hee, Dzesui ao niho quba hiire oonita nii qupa too teeteqi qoridzare. ⁵⁰Hiiremi noi sasa nomeke ai signaite tukubaqi Dzesuho toro biranateta.

⁵¹Biranatemi Dzesu noke hee, Quba apeke ana niike eetaieqi nii dza eete? Hiiremi abi nese khabanomai hee, Mai name, ana paha nesenoma naatare dza eete.

⁵²Hiiremi Dzesu noke pobi hiireta, Nii ai tataumoraita niho nese ao qidzanatare. Hiimi abi oi paha nesenoma naate qeemaqi teteta Dzesuke ipitotota.

DZERUSAREMU ABI NOKOI DZESUKE DZEIMA QAKI EETETA

(Mat 21:1-11; Ruk 19:28-40; Dzoh 12:12-19)

11 ¹⁻²Nagapa Bettepage ma Bettania nopo Oriba torata oomi Dzesu tumakhameto nomema nokoi gama oho robeta biranateta.

Biranatemi Dzerusaremu sererahuke oomi Dzesui tumakhameto nomehota eserike dzoobireqi erake hiireta, Nagapa gattiqqa totaqa temuta oorai nipe ota dzuubahiqa toogi khata tee abi peitaama oke nipe ota mooqa saqoroqake dzeima baabare.

³Qate, abi teei ota hee, Nipe naane quba oke eetoraieqi qasa hiibaquko erake hiibare, Eo, Soopara napahoi toogi khata oho quba hiireqi ipita paha hairiamake noke dzoobiremi erata baabakoiqi hiibare.

4-6 Oke Dzesu hiiremi nopo tuumaqi kosoramuta biranateqi moomi toogi khatake naga teehe patita suutomi oota. Oomi nopoi saqorota. Saqohimi abi qesai ota qooro ooqi qasa hiireta, Ae, nipe ikaqi hiireqi toogi khata oke saqohibi? Hiiremi, Dzesu bosata hiiretake nopoi noko pobi hiiremi, noko qaateta.

7 Qaatemi nopo toogi khata oke Dzesuho toro dzeima baami abi nokoi sasa nokome toogi khataho irita saama eetemi Dzesu oho heta habese tuumata. 8 Tuusumi, abi samane noho qaki eeteqi sasa nokome teteta rerengi eetemi qesai paha qeba neta ee henenake geemaqi teteta mootomi ota tuumata.

9 Qate, bosana tuumata ma ipina baaqota noko gama garuruiqi hiireta, Soopara napemeha dzaapa, dzoobe dzoobe! Nii baabe! Nii agoagonomani. 10 Tabiti uumi napameho dzapa pobi oi biranatorai. Oi hasanomanipamu! Ohonga dzoobe!

11 Oke hiromi Dzesu Dzerusaremuta biranate Ohongaho biirita dzuubata. Dzuubaqi noi emoemoma tuumomi sure mootomi noi biranate Tuerebema noko gama Bettania nagapa gattiqata tuumata.

DZESU DZUNA MEE SARIDZAAMA NAATEQI EEKE BARU HIIRETA
(*Mat 21:18-19*)

12 Iihai mootomi nokoi Bettania nagapa qaatemi Dzesuho ttidza saa eetemi, 13 noi haba kharata ee dzunaho geeke mooqi ota tuumaqi mee nohoho qiri eeteta. Oonihe oi dzuna mee goomoraiho bodza ooraama naatemi noi gee keke moota.

14 Oho qubake noi ee oke hee, Abi bamu paha niiho neta mee saridze muunaqu. Baamunipamu! Hiiremi tumakhameto oho noo nookaqi roqobeteta.

DZESUI OHONGAHO BIIRITA PISINISIHO ABIKE POBITETA
(*Mat 21:12-17; Ruk 19:45-48; Dzoh 2:13-22*)

15 Obetemi noko Dzerusaremuta biranateqi Dzesui Ohongaho biirita dzuubata. Dzuubaqi moomi abi qesa ttuma biirota ma qesa ttuma aimota. Oho qubake noi noko hotou biireqi abi oma burisi eetoraiho qohare aima perebireqi abi qusubibiho ttuma aimotaho qohare oke paha ai perebireta. 16 Ma qesai ttuba ma quba samane nokomema sepeke biirita dzuuba biranatomni noi oho tete siireta.

17 Obeteqi Dzesui nokoke banaiteqi erake hiireta, Sinabidza noota hee, Naga nahoke abi tupu samaneho pupu hibahiba naganiqi hiibaridzoni. Oiqi qeetetanita nike naane quba eranomake eetemi guume qopaho tomidza naatorai?

18 Hiiremi oho nooke dzube abi mimi ma qetaqeta abi nookaqi Dzesuke teetare hiireqi tete qirike eeteta. Oonihe, abi samane noho noo nokaqi ota

qemami abi mimi nokoho quba ququimata. ¹⁹Qate sure mootomi Dzesu tumakhameto nomema nagapa oke qaate biranateta.

TEEI ABIHO KAHOSAAMAI HIISI EETAQUKO MEE SARIDZAKOI
(*Mat 21:20-22*)

²⁰Ihai mootomi nokoi paha burisi eete teteta tuusuqi moomi ee dzuna oi orotu ma gama baro eete oomi Peetoro oke qupadzomaqi Dzesu pobi hiireta, ²¹Mai name, nii moorare. Ee dzuna nii baru hiireta oi ao baro eete oorai.

²²Hiiremi Dzesu noko gama pobi hiireta, Oionita Ohonga ai tatauma qaarare. ²³Oi teei tora teeke hee, Nii oba ttuuta qeemaqa bamu naatare oke hiireqa noo oho mee biranataridzoho qupa houpeu eetaama naate hiisi keke eetaquko, oho isakita noho quba biranatako. ²⁴Oke ana meeke nike pobi hiire.

Oho quba ana paha eraiqi hiire. Quba qesaqesaho quba nike Ohonga pupu hiireqa oke nike ao saridzakoiqi qupadzomaqi saridzakoi.

²⁵Oonihe nike pupu hiibare boohimi abi teehe kahosa niiho qupata oomi oke nii teesumi, qusu Mai nikehoi oho qesa kahosa nikehoke teetemi bamu naatako. ²⁶(Qate nike qesaho kahosa qaataama naatemi Ohongai oho qesa bamu nikehoke qaataqu.) Oiqi hiireta.

DZESUHO BEEDZAE KHOOBAKE ABI MIMI POBI HIIBARA
(*Mat 21:23-27; Ruk 20:1-8*)

²⁷⁻²⁸Hiireqi nokoi paha Dzerusaremuta baaqi Dzesu biirita dzuubaqi tuuma ma baabake eesumi dzube abi bosabosa ma qetaqeta abi ma abi mimi nokoi gama noho toro biranate noke qasa hiireta, Naane beedzaema quba samane erake nii eetorai, ma apei hiiremi nii tete erake aimorai?

²⁹Hiiremi Dzesu nokoke hee, Ana paha nike qasa noo teeke hiiremi oho ipike nike ana pobi hiiremake beedzae apeta ana quba samane eetoraiho khoobake ana nike pobi hiire paanaitakoi. ³⁰Oonita Dzohane abi obama sooro qaata, baura oi Ohongahoni, mae abihoni? Nike naho noo ipi hiibare.

³¹Hiiremi nokomae qesa pobipobi hiireta, Napai hee, Oi Ohongaho bauraniqi hiibaquko, noi oke hee, Oonita nike naane quba Dzohaneho noo nookaama naate qaataiqi hiibakoi. ³²Qate, napai hee, Oi abiho bauraniqi hiibaqu, sss! Oiqi hiireta oi teehe quba bahe abi minarai hee, Dzohanei Ohongaho too abi ooniqi qupadzomami nokoi abi tupuho attike eeteta.

³³Oho qubake nokoi Dzesuho noo ipi hiireqi hee, Nanai khoukhau oni. Hiiremi Dzesu noko pobi hiireta, Oho qesa beedzae apehota ana baura samane erake eetoraiho khoobake ana bamu nike pobi hiire paanaitaqui. Baamu. Oiqi hiireta.

DZESUI DZUTA ABI MIMIHO QAHURAKE DZOOTA MOOTO HIIRETA
(*Mat 21:33-46; Ruk 20:9-19*)

12 ¹Dzesu ipibireqi qahura noota Dzutaho abi mimi pobi hiireta. Hee, Abi teei bai meeho dzoo teeke dzaaro rome biireqi bai mee imitaquho kose qoomaqa, penono teeke suutoqi dzoo oke gama abi qesaho botota mootoqi hee, Oke soopara eetareiqi hiireqi haba kharata tuumata.

²Tuuma qaaramuti oho bodzata maikhatai kokora abi teeke dzoobireqi hee, Nii tuuma dzoo oho sooparaho torota mee batabireqi totaqa nahoke aima baabareiqi hiiremi tuumata. ³Tuumami nokoi kokora abi oke buribaroke teeteqi dzoobiremi habanake baata.

⁴Baami maikhata kokora abi paha teeke dzoobiremi tuumami, nokoi qiba nohoke urupusa eeteqi noke midzata mootata. ⁵Obetemi maikhata paha teeke dzoobiremi nokoi noke teetemi baateta. Baatemi maikhata paha qesa samaneke dzoobire tuumami, nokoi qesake buribaroke teeteqi qesake teete baateta.

⁶Baatemi maikhataho qeseba khata teenai keke noho dzagana oomi mai noke nokoho toro musaqa dzoobireqi hee, Khata nahoho tooke noko isanate qusubaitakoiqi hiiremi tuumata.

⁷Oonihe, dzoo oho soopara nokoi khatake mooqi qesa pobipobi hiireqi hee, Abirai dzoo erake mai eetakoi. Oonita napa noke teete baatemake oho maikhamoto naatareiqi hiireta. ⁸Hiireqi noko khatake karabete teete baatemi, keba nohoke dzoo sasata biireta.

⁹Biiremi, dzoo oho maikhatai oho ipike quba apeke eetaqu? Noi isanate baaqi dzoo sooparake gama teeteqi dzoo oke paha abi qesaho botota mootaridzoni. ¹⁰Hiireqi abi mimi oke dzesui hee, Paha noorake sinabidza noota qeetetake nike isaitaamani mae?

Oi hee, Gosogoso abi oma naga gootoqi, oma teeke oberaniqi hiiremi, ikanomake eete oma oi ao naga oho tittira naate oorai? ¹¹Oke napaho nese moomi Ohonga Sooparaho bauranita oho hasa hiire. Oiqi hiiorai.

¹²Oonita Dzesu qahura noo oke hiiremi abi mimi moomi nokoho khooba paana naatemi noko noke karabetareiqi hiiretanihe, noko abi tupu oho attike eete noke qate papateta.

OHONGA MA GAMAMANIKE MOITAUHU NOO
(*Mat 22:15-22; Ruk 20:20-26*)

¹³Dzesuke papateqi abi mimi nokoi Pariseo ma Heroteho abi qesa hee, Nike Dzesuho hibahibata noke angina teetareiqi hiiremi tuumata.

¹⁴Tuumaqi nokoi noho toro biranate erake hiireta, Banaita naname, nana moomi nii meenipamu oni. Ma nii te abiho penga quba eetoraidzaranihe, meenipamuke nii Ohongaho tete abike banaitorai oke nana gesina. Qate, ttagetti oke nana Kaisa abi mina moitemi isanataqu, mae baamu? Oho omake nana isanate biidzaqu, mae baamu?

¹⁵Hiiremi, Dzesu ikoiko nokohoke qupadzomaqi noko pobi hiireta, Nike naane quba anake toronaisubi? Seke oma teeke aima baa ana moitemake ana moorare. ¹⁶Hiiremi oke noko aima baami noi aimaqi hee, Apeho gisigisi ma qetaqeta erani? Hiimi nokoi hee, Kaisa, abi minahoni.

¹⁷Hiimi Dzesu nokohe hee, Oonita Kaisahoke noke moitarenihe, Ohongahoke noomaeke moitare. Hiiremi nokoi nookaqi sahasaha minake eeteta.

SATUKEOI TUKUTUKUHO RUUME NAATEMI DZESU POBITETA

(Mat 22:23-33; Ruk 20:27-40)

¹⁸Obetemi Satukeo nokoi hee, Baatetai bamu paha eehaha naataquihi hiire qaata. Oonihe, nokoi noho toro baaqi qasa hiireta, ¹⁹Banita naname, Mosei napaho quba qeeteqi hee, Abi teehe nanei khametoamake baate ata qatemi noma nohoi ata nohoke aimaqi naneho dzapake gisi qusubaitaridzonihi qeeteta.

²⁰Oonihe, nomamane nanemane sebeni oi qaata. Nane gotta atapa teeke naate khametoamake baatemi, ²¹noho samaqanai paha atapa oke naateqi oho qesa khametoamake baatemi, samaqana nohoi oho qesa eeteta.

²²Ma sebeni nokoi gama oho qesa eeteqi khametoamake baatemi atapa oi paha musaqi baateta. ²³Qate atapa noi sebeni nokohe naateta. Oonita tukutuku bodzata noi nokohota paha apeke naataqu?

²⁴Hiiremi Dzesu hiireta, Sinabidzaho qetaqeta ma Ohongaho beedzae oke nike gama ruume naateqi oho quba ohera naate oorai mae? ²⁵Nookare. Abi ma paimane baata neta qoridzaqake bamu qesa naataquhe, qusuho angero ooraiho qesa noko oorakoi.

²⁶Obete nike Moseho sinabidzata gee takomami noi ee hohoho teteta abi batabatai qoridzaquhoke hiiremi nike noo oke isaitaamake oorai mae? Oi Ohonga Moseke hee, Abarahamu ma Isaka ma Dzakopo noko anake hee, Ohonga nanameiqi hiiroraiqi hiireta. ²⁷Oke hiiremi napa moomi Ohonga teqaha abi batabatanipamuho Ohonganidzara. Baamu. Noi abi eehahaho Ohonganita noo oke nike oberama nookaama naate tukutuku bai hiirorai.

DZESUI HU NOO QESAHO QIBA PAANAITETA

(Mat 22:34-40)

²⁸Hiiremi noko qesa noo hiimi qetaqeta abihota teei baa nookaqi hee, Dzesu nokoho noo ipi bagenomanipamuke hiireniqi qupadzomata. Qupadzomaqi noi Dzesu qasa hiireta, Hu noo apehi hu noo qesaho qibani?

²⁹Hiiremi Dzesu hiireta, Noo qibai hee, Isirae abi nike nookare, ³⁰Ohonga noi noqeke napaho Sooparanita nii Ohonga Soopara niimeho dzake eeteqi, qupa ma gisi niime ma qiba ma beedzae niimema gama noho dzake eetore.

³¹Oiqi hiiremi noo oho samaqanai hee, Nii sama niimeho quba dzasa eetoraiho isakita samaqana niimeho dzasa eetorareiqi hiiroraita hu noo gesai bamu nopoke riitaqu.

³²Hiiremi, qetaqeta abi oi Dzesuke hee, Banaita name, oi noo bagenoma, Ohongai teenanipamu. Noho temu te ooraidzaranita noo meeke nii hiire. ³³Qate, qupa ma tittira niime ma beedzae niimema gama Ohongaho dzake eetaqu oi bagenoma. Ma nii sama niimeho dzasa eetoraiho isakita samaqana niimeho dzasa eetoraqu oi paha bagenomanipamu. Qate Ohongake qeere gabi eetaquho kiridza ma qonoqono moitaqu oi bagenomanihe, baura oi hu noo eseri eraho isaki baamu.

³⁴Hiiremi Dzesu moomi noi nokanokata noo oke hiiremi noi paha abi oke hee, Maa, nii Ohongaho pobi naatake boobiqi oorai oiqi hiireta. Hiiremi abi nokoi Dzesu paha qasa noo apeke hiibarota? Bamu oonita noko qaateta.

TABITIHO SORO MA SAINA OI DZESU KIRISTU SOOPARA

(Mat 22:41-46; Ruk 20:41-44)

³⁵Qate Dzesu paha biirita dzuubaqi abike toronaiteqi eraiqi hiireta, Ikanomake eeteqi qetaqeta abi nokoi hee, Kiristui Tabitiho eema ma khataniqi hiirorai? ³⁶Oi Tabiti nomae Qaheuba Sumasake qusubaiteqi hee, Ohonga Soopara noi Soopara nahoke hee, Nii boto pobi nahota habese qaamake, ibo samane niihoke ana oko pesu nihota mooto soubidzakoiqi hiireta.

³⁷Tabiti oke qeeteqi noomae Kiristuke Sooparaniqi hiireta. Oonita Kiristui Tabitiho sooro ma saina oomi oho tete ikanoma? Oiqi Dzesu hiireta.

DZESU HIIREMI QETAQETA ABIHO KHOOBA AO PAANA NAATETA

(Mat 23:1-36; Ruk 11:37-54; 20:45-47)

Dzesu noo hiire qaami abi tupu oi ttidza qidzaqi dza eete noho noo nooka qaata. ³⁸Ma hibahiba nometa noi noorake hiireta, Nike qetaqeta abiho tete potti biire qaarare. Oi nokoi quba eranomaho dzake eetorai.

Nokoi sasa khara kharerepo qoomaqui tuumaqu, mae abi samane ttuma eetoraiho soobadzata nokoke dzoobe hiiremi nookaqu, ³⁹mae noko sinabidza guhuta habehabe bosabosata habesaqu, mae hoo ma patta tuputa noko teka qidzake aimaqu, ⁴⁰mae noko ttarumiho kapurake aima muuna bamuitaqui, quba samane oonomaho dza quba minake noko eetorai.

Oonihe noko sama nokome gimutta eeteqi pupu kharakhara sepeke hiirorai. Oho ipike noko quba bamenomanipamuke saridzakoi. Oiqi Dzesu hiireta.

TTARUMI PAI OMA MUSAQI NOMEKE OHONGA MOITETA*(Ruk 21:1-4)*

⁴¹Dzesui bodza teeta moomi qesai Ohongake ttuma moite qaataho mauba totaŋita habesemi abi samane oho takurata biiro mi noi moomi abi ttuma minanoma samanei oma mina oho takurata biirota. ⁴²Oonihe, ttarumi pai habana teei baaqi oma dzuunoma ttimuna eserike ota biiremi toea teenaho isaki naateta.

⁴³Oonita Dzesu tumakhameto nomeho quba hiireqi noko pobi hiireta, Ttarumi habana erai quba takurata biire oi abi samane oho takurata biiroraiho isaki gama riite. ⁴⁴Oke ana meeke nike pobi hiire. Oi noko gamaqa meupu nokomeho neta aima ota biiroraihe, atapa erai seebe nomeho neta quba gamitti noho torona oori oke gamaqa takurata biire bamuite. Oiqi Dzesu hiireta.

ABI DZERUSAREMU NGAUSA EETAROTAHU NOO DZESU HIIRETA*(Mat 24:1-2; Ruk 21:5-6)*

13 ¹Oonita Dzesui Ohongaho biiri qaasuhimi tumakhameto nohota teei noke hee, Banaita name, oma qidzama noko biiri mina erake gootomi ooraike nii moorare. Uububuu!

²Hiiremi Dzesui erake hiireta, Naga mimi nii moo hasa hiire Mae? Nookao, naga oke gootoqi oma qesa hee ma heeta mooto soubireta oke abi qesa paha aima biire bamuitemake naga oi ngaura naatakoi, oke hiireta.

UUBA MA SAKABA SOHOBAROTAHU NOO*(Mat 24:3-14; Ruk 21:7-19)*

³Qate Dzesu ipita Oriba torata habese biiri dzaga bobotomi Peetoro ma Dzakopo ma Dzohane ma Attereo nokoi seiŋake noke oho noo quba qasa hiireta, ⁴Quba samane oi bodza apeta biranataqu? Ma oi biranate soubidzaquho qamodzamodza ikanoma biranataqu?

⁵Hiiremi Dzesu oke rerengi eeteqi hiireta, Teei eto nikeke ikobetainoho quba bakena geema qaarare. ⁶Oi abi samanei dzapa nahota baaqi hee, Anai Kiristu oniqi hiireqa abi samaneke ikobetakoi.

⁷Qate qaa biranataquho noo ma qaaho qamodzamodza oho noo samaneke nike nookami oi gama biranatakoi. Oonihe, oho ipi uhubaamake qaama nike etoqa oho attike eetaino. ⁸Oi abi tupu maina paina ma haba ma nagapa maina paina oho abi qesa koo ma taanga eetarakoi. Ma haba qesa ota tumu samane biranate qaarakoi. Paha seebe minai biranatakoi. Oonihe, quba oi gama heme ma bameho sohosoho kekenita minanatakoi.

⁹Hiireqi Dzesui hee, Nike korabete qupadzoma qaarare. Nokoi nike batabidzareiqi noo ma qaata mootakoi, ma sinabidza guhuta nokoi nike

buribaroke teetakoi. Ma nokoi nikeke ttoka ma habaho soopara ma abi qiba samaneho pengata mootomi nike ota naho khooba hiire paanaitakoi. ¹⁰Oonihe, nagapa samaneho abiho torota sinabidza erake hiibaridzoni, qaataquho tete baamu.

¹¹Ma noko nikeke toronaite batabidzareiqi mootoma, nike etoqa bosata hee, Napai ikaqi hiibaquiqi hiibaino. Oi nikeqeke bamu hiibaquhe, Qaheuba Sumasai hiibakoi. Oonita Qaheuba Sumasai bodza ooqata nike pobi hiibaqu noo teena oke nike nokoke pobi hiibare.

¹²Oi nane teei noma nomeke baataquho quba mootakoi. Ma mai teei khata nomeke oho isakita mootakoi. Ma khameto oho qesa maimane paimane nokomeho ibo eeteqi nokoke teete baataquho isakita mootakoi. ¹³Oi nike naho dzairamane oomi abi samane nikeke ibo eetakoi. Obete ape ma apepeperataamake qaaraqu nokoke Ohonga ingonaitakoi. Oiqi Dzesui hiireta.

ABI HEME MA BAME MINA SARIDZAROTAHO NOO

(Mat 24:15-28; Ruk 21:20-24)

¹⁴Hiireqi Dzesui hee, Qate, isaita abi, nike qupadzomare, quba peranomake biirita upubiremake rubenga biranatem i nike mooraqu, oho bodzata apenei Dzutea habata ooraqu nokomae ao sakabaqi torata tuumare.

¹⁵Nookare. Teei naga tota qita ooqa eto tota qi temuta qeemaqa quba gesa aimainohe, ao sakaba tuumare. ¹⁶Mae teei dzoota ooqa eto paha burisi eete nagata peite ttoba ma sasa nomeke aimainohe, ao sakabare!

¹⁷Ma bodza ota khameto qurana ma amenana ooraiho paimane, nokohota bame minanipamu biranatakoi. ¹⁸Oonihe, quba oi tamaho bodzata biranatainoho quba pupu hiibare. ¹⁹Oi Ohongai khoobanipamuta quba korabetemi uuba ma sakaba sohoroiqi biranate baaqoraihe, ipita quba bamenomanipamu biranatakoi.

²⁰Ma Ohonga Soopara bodza oke hoteitaama naatapuko abi ma quba samane oi baamunipamu naatarori. Obete Ohongai qesa dzapaqi uhutota noi nokoho quba dzasa eeteqa bodza oke hoteitakoi.

²¹Oonihe, bodza ota teei hee, Moorare, Kiristui erata ooraiqi hiibaqu, mae hee, Moorare, Kiristui ota ooraiqi hiibaqu, hiiremi nike etoqa oho noo nookaino! ²²⁻²³Kiristu obero obero ma too abi obero obero samanei biranateqa Ohonga abi qesa uhutotake nokoi mainata dzeimare hiireqi mumure ma obaoba obero samaneke mootakoi.

Aoke ana nike quba samane eraho pobike hiiremi oorai oonita nike ao bakena geema qaarare. Oiqi hiireta.

QUBA ATTINOMA BIRANATE SOUBIREMAKE DZESU BIRANATAKOI

(Mat 24:29-31; Ruk 21:25-28)

²⁴Hiireqi Dzesui hee, Obete uuba ma sakaba oho tota qita qusuho ete qupi sooromake dzasidza baibudzaama naatemi, ²⁵taama qusuta uuba perebami qusuho beedzae ma tatanga gama rubabetakoi.

²⁶Rubabetemi anai Abiho Isaki ooqi bodza ota peretabita beedzae ma koina minama biranahimi noko moorakoi. ²⁷Ana biranateqa angero nameke dzoobiremi tuumaqa abi dzapa hiiretake nokoi totaqa ma totaqa, qusu ma habaho moira neta ttuttuitakoi. Oiqa hiireta.

ABI BODZA RUUMENIHE DZESU OKE DZUNA EETA MOOTOTA

(Mat 24:32-35; Ruk 21:29-33)

²⁸Hiireqi Dzesui hee, Qate ee dzuhano qahurake nike nooka qupadzomare. Sama nohoi kebakeba naateqi sumana usaqe teetemi nike hee, Tii bodza dzomonoke ooraiqi hiiorai. ²⁹Oho qesa quba samane ana hiire oi biranahima nike mooqake hee, Oi dzamoqa naasubiqi ao naga pouqata ooraiqi hiibare.

³⁰Dzuta abi nagarai bamu naataamake ooraquta quba oi gama biranatako, oke ana meeke nike pobi hiire. ³¹Qusu ma ttoka oi meeke uubakoi oonihe naho noo oi bamu uubaqu. Oiqa hiireta.

NAGAHO MAIKHATA BURISI EETARIDZOHO QAHURA

(Mat 24:36-44; Ruk 17:26-30, 34-36)

³²Hiireqi Dzesui hee, Qate, bodza ma sau oohoke abi oni mae qusuho angeroni mae Khata ana, napai gama ruumenihe Mai teenai oho gesina. ³³Oonita biranataqu bodza nike ruume naateqi roqoroqo ma sahasahama qaarare.

³⁴Oho tete erake eete oorai. Naga teehe maikhatai naga nome qaasuqa kokora abi qesa nomeke baura pattabete moiteqi naga sooparake hee, Nii bakena geema qaarareiqa hiireqi haba kharata tuumami, ³⁵nike qupadzomami nagaho maikhata paha burisi eete baabaqu, oi surenani, mae saubaponi, mae iihai dzuridzarini, mae saunabake baabaqu? Oho bodzake nike ruumenita bakena geemorare.

³⁶Oi nike eto meeqomi noi bukhittidzake baaqa nike oonomake moorainoho quba bakena geema qaarare. ³⁷Qateqa anai nike pobi hiibi noo teena oke ana minarake pobi hiire oonita nookao, nike gama iso keke bakena geema qaarare, oke Dzesu hiireta.

DZUTA ABI MIMI NOKOI DZESUHO GUNU MA NARU HIIRETA

(Mat 26:6-13; Dzoh 12:1-8)

14 ¹Obete Ingona dzuma, ma abi bookha ngoru muunaridzoho dzuma, oi qupi eseriho nakuta biranataamake oomi dzube abi mimi ma qetaqeta abi nokoi Dzesuke teete kebaitare hiireqi oho gunu ma naru hiireta.

²Oonihe, nokoi hee, Abi samane qaa qupadzomainoho quba napai eto noke dzumata teetaioiqi hiireta.

ATAPA TEEI OBA BAGENOMA DZESUHO QIBATA SURAITETA

(Mat 26:1-5; Ruk 22:1-2; Dzoh 11:45-53)

³Obete Bettania nagapata ooqi Dzesui Siimo abi pottomunoma noho nagata peite patta muunota.

Qate atapa teeho arabasta omaho mangi teei oota, oho oba mee ura moromoronoma oomi oho ttuma mina. Oonita mangi oke atapa oi aima baaqi huhuite oba oke Dzesuho qibata gesubireta.

⁴Gesubiremi Dzuta ma karai dzaubadzauba irita gunugunu hiireqi hiireta, Naane quba oba uranoma erake sepeke perebiremi bamu naate? ⁵Teei oba oho ttuma quba hiiremi biranatapuko ao kina 60 naatemi oke abi habanake moitemi isanatarori. ⁶Hiireqi nokoi atapa oke hiimota minake eeteta.

Hiimotomi Dzesu hiireta, nike qaata! Naane quba atapa oke dzakidzaki eetaqu? Noi naho irita obaoba bagenoma teeke eetemi oorai. ⁷Abi habana nokoi sau samane nikeho torota ooraimi, bodza nikemae qupadzomaquta nike noko ke hoobidzareiqā hoobidzakoi. Oonihe, anai bamu nikeho toro bodza mina qaaraqu.

⁸Qate atapa eraho torota oorihō isakita noi quba bagenoma anake eetemi oorai. Anake abi qurabiremi ana qoridzaqu oohoke noi qupadzomaqi naho samata oba erake suraite. ⁹Oonita ttoka ma haba ika ma ikata qesa ma nike sinabidza hiibaqu ota paha atapai erake eete oho pobike nike hiiremi nookakoi. Oke ana meeke nike pobi hiire. Oiqi Dzesu hiireta.

DZUTA KHARIOTTA NENAI DZESU GEEMA MOOTAREIQI HIIRETA

(Mat 26:14-16; Ruk 22:3-6)

¹⁰Dzesui oma oho qamuni hiiremi, tuerebehota tee Dzuta Khariottaho nena, noi dzauba eete Dzesuke geema mootareiqi dzube abi mimiho toro tuumata. ¹¹Tuumami noko noho noo nookaqi qaki eeteqi Dzuta oho ttuma moitakoiqi hiireta. Hiiremi Dzutai Dzesuke geema mootarota oho pui qiri eeteta.

DZESU HIIREMI TUMAKHAMETO ESERI KIRIDZA ROIBETETA

(Mat 26:17-25; Ruk 22:7-14, 21-23; Dzoh 13:21-30)

¹²Qate bookha muunaridzoho dzuma naatemi oho qupi bosabosata nokoi ingonaho kiridza dzubetomi tumakhameto nohoi Dzesuke qasa hiireta, Nii dza eete hiiremake nanai ikata tuumaqa ingonaho qonoqono oke urai eetemi nii ma napai muunaqu?

¹³⁻¹⁴Hiiremi, noi tumakhameto eseri nomeke dzoobireqi hee, Nagapa qiba ota nipe peitemi abi oba mangi mina aimanoma noi nipeke saaridzeqake nipe noma gama tuumare. Obete noi dzuubaqu ota nipe naga oho maikhatake hee, Banaita napahoi hee, Ingonaho qonoqono oke ana tumakhameto namema gama muunaridzonita oho aabe suruhoi kaqaniqi hiibare.

¹⁵Hiiremake suruho heena mina noko ttarita mootomi oorai suruho oke noi nipe banaitemi nipe ota napame quba roibetare. Oiqi hiireta.

¹⁶Hiiremi tumakhameto nopo tuumaqi nagapa qibata peiteqi Dzesu nopo pobi hiiretaho isakita saridzeqi ota ingonaho kiridza roibeteta.

DZESUI NOKOMA KIRIDZA MUUNOQI DZUTAHO KHOOBA PAANAITETA
(*Mat 26:20-25; Ruk 22:14, 21-23; Dzoh 13:21-30*)

¹⁷Qate ete biiremi Dzesui Tuerebema noko ota ttutturateqi, ¹⁸kiridza oho patta muunoqi noi erake hiireta, Nikehota teei anama nakai ttaike patta muuhibi noi ao anake geema mootakoi oke ana bamu nike ikobetaqu.

¹⁹Hiiremi nokoho ttidza qanganatemi teena teena nokoi noke hee, Oi ana oni mae ape? Oiqi hiimi teei hee, Ana oni maeiqi hiireta. ²⁰Hiromi noi nokohe hee, Tuerebe nikehota teei anama naka ttuba teenaqata poinqanipamu patta giima muuhibi abi oioni!

²¹Nookare, Abiho Isaki quba qeetemi ooraiho isakita ana baatakoihe, apei anake geema mootaqu, Idze, noho torota quba bamenomanipamu biranatakoi! Pai noke dzoomaama naatapuko noho quba isanatarota. Oke hiireqi noi Dzutaho khooba paanaiteta.

DZESU QUPI POSA USAQE TEEKE PAANAITETA
(*Mat 26:26-30; Ruk 22:15-20; 1 Kor 11:23-25*)

²²Hiireqi nokoi patta muunoqi Dzesui dzobadzoba teeke aimaqi agoago eete oke qoto nokoke moiteqi hiireta, Erai mee nohoho isaki oonita aima muunare. ²³Hiireqi noi khoru oke aimaqi Ohonga dzoobe hiireqi noko moitemi noko gamaqa ota muunata.

²⁴Muuhibi noi noko eraiqi hiireta, Dzuu nameke minaraho quba poro tongo era saqore. ²⁵Qate ana bamu paha eka mee eraho oba muunaquhe, Ohongaho pobi biranatemake oke ana usaqeke muunakoi oke ana meeke nike pobi hiire.

PEETOROI TUMAKHAMETOMA DZESUKE PAPATAROTAHO NOO
(*Mat 26:31-35; Ruk 22:31-34; Dzoh 13:36-38*)

²⁶Hiire qaateqi, noko hasa naa teeke hiire biranateqi Oriba torata tuumata.

²⁷Tuumaqi Dzesu nokoke pobi hiireta, Sinabidzata qeeteta oi hee, Ohongai sooparake teetemi sipisipi sakabakoiqi hiiremi ooraiho isakita nike gama sakabakoi. ²⁸Oonihe, anai baata neta qoridzeqake paha nikeho bosa qooroqi Garirea habaho isakita tuumakoi.

²⁹Hiiremi Peetoro noke pobi hiireta, Nokoi gamaqa niiho nookami qanganataqu kaqa. Qate naamae bamu niiho nookami qanganataqu. ³⁰Hiimi Dzesu noke pobi hiireta, Idze! Poiqa nee ungapa qupi eserike noo hiibaamake ao qupi taparike nii anake raraku biidzaama naatakoi. Oke ana bamu nii ikobetaqu.

³¹Hiimi Peetoroi bedzabedza eete erake hiireta, Eehe, anai niima naka esese baataqu kaqa. Oonihe ana bamu niike raraku biidzaama naataqu. Hiiremi noo teena oke tumakhameto gama pobi hiireta.

DZESUI GESEMANE DZOOTA PUPU BAMENOMA HIIRETA

(Mat 26:36-46; Ruk 22:39-46)

³²Ttoka teeho dzapa Gesemane ota Dzesui biranateqi tumakhameto nomeke pobi hiireta, Anai pupu hiibakoita nike erata habese oorare.

³³Oke hiireqi noi Peetoro ma Dzakopo ma Dzohane nokoke dzeima qeemaqi attiuboubo minake eete ququimata.

³⁴Ququimaqi noi hee, Qupa nahoi bame minake eeteqi ana suqobire. Oonita nike erata roqoroqo ma sahasahama oorare. ³⁵Oke hiireqi noi gattiqa qeemaqi ttokata uhesaropi tete apeta oho bame potti biidzaqu oho qiri eete pupu hiireta.

³⁶Hiireqi noi totoho nometa hee, Aba, oi Mai name, quba minaraho beedzae niiho toro ooraita bameho khoru erake nii naho neta aimare. Oonihe naho qupa hiibarori oi bamuhe, niihoi hiiremi ooraiho isakita biranatare.

³⁷Hiireqi noi qori baa moomi nokoi meeqoomi noi Peetoro pobi hiireta, Siimo nii meebo? Bodza hoteqake nii eehahaqake oorare bitta eete mae? Nikeho dzo ooraihe, ³⁸meera nikeho samake teetemi nike toronaho kabira naatainoho quba ao bakena geemaqa pupu hiirorare.

³⁹Hiireqi Dzesu paha qeema pupu hiireqi teena oke hiiroramuti burisi eete baa moomi noko paha meeqoota, ⁴⁰oi nese nokohoi sidzobetemi noko noo apeke noke pobi hiibarota?

⁴¹Obetemi noi tuumaqi, paha baaqi nokoke pobi hiireta, Nike uraira meeqi qidzanatoraidzo? Oionita bodza ao bamu naate.

⁴²Nookao, Abiho Isaki anake ao kahos abiho botota moosobita qoridze napa tuumare. Mooroo! Abi anake geema moosobi noi ao erata baabe. Oiqi hiireta.

DZUTAI DZESU KANABETEMI IBO ABI DZESUKE AIMATA

(Mat 26:47-56; Ruk 22:47-53; Dzoh 18:3-12)

⁴³Qate tuerebehota tee, Dzuta, noi dzube abi bosabosa ma qetaqeta abi ma abi mimi nokoho neta abi hoho teeke saridzemi nokoi taanga ma qaa dzubeke aimaqi Dzutama gama baata.

⁴⁴Obete Dzuta gemagama abi noi ago bosata abi hoho oke suu ma pai mootoqi hiireta, Anai abi kanabetaqu oioni. Noke nike karabeteqa bage eete noke aima tuumare. ⁴⁵Oke bosata hiiretanita Dzutai baaqi Dzesuke dzaga boboto kanabeteqi eraiqi hiireta, Mai name, dzoobe.

⁴⁶⁻⁴⁷Hiiremi nokoi Dzesuke karabetemi, tumakhameto qesa sigiqata qoorota nokohota teei qaa dzube nomeke dzeimaqi dzube abi minaho kokora abi teeke teeteqi toma gee nohoke dzooto qagaumata.

⁴⁸Qagaumami Dzesu abi hoho oke pobi hiireta, Guume abi teeke karabetaquho isakita nike qaa dzube ma taangama anake karabetare baaqorai mae? Nookare. ⁴⁹Saninoke anai biirita nike banaite qaimi nike teqaha anake karebete qaarara. Oonihe, sinabidza noota qeetemi ooraiho isakita quba eranomai biranataridzonita isanate. Oiqi hiireta.

MAREKOI KHATA OOQI TUMAKHAMETOMA NOKO SAKABATA

⁵⁰⁻⁵²Dzesui oke hiiremi, tumakhameto noho gamaqa Dzesuke qaate sakaba tuumami ana Marekoi khata tuipanoma ooqi Dzesuke iihami abi hohoi ao anake karabetareiqi tuipa nahoke uumami ana habanake atti tuumata.

BATABIDZA TUPUTA DZESUHO MEE MA OBERA HIIRETA (*Mat 26:57-68; Ruk 22:54-55, 63-71; Dzoh 18:13-14, 19-24*)

⁵³Qate abi hoho oi Dzesuke dzeima dzube abi minaho torota biranatemi dzube abi bosabosa ma abi mimi ma qetaqeta abi nokoi gamaqa noho quba ota ttutturateta. ⁵⁴Obetemi Peetoroi Dzesu ipitotoqi dzube abi minaho repa nakuta qeemaqi sogimoho torota eepa agima oota.

⁵⁵Qate dzube abi bosabosa ma batabidza abi mimi nokoi gama Dzesuke teetare hiireqi noho mee ma obero hiire qaaqi teqaha oho mee saridzara. ⁵⁶Oi abi samanei noke qomaqoma hiireta, oohihe nokoho noo totohoi teqaha teenata tuumara.

⁵⁷Qesai qooroqi noo oberake hiireqi hiireta, Abi oi hee, ⁵⁸Ohongaho biiri erake abi botoma gootoota oke ana namae ngausa eeteqake qupi tapariho nakuta paha biiri temu gootakoi oonihe bamu abi gootoraiho isaki naataquiqi hiiremi nana nookata. ⁵⁹Oke hiireta oonihe nokoho noo totoho teqaha teenata tuumara, baamu.

⁶⁰Oonita dzube abi mina noi bisa qaputa qooroqi Dzesuke qasa hiireta, Nokoi niho qomaqoma ikanomake hiirorai? Nii bamu oho noo ipi hiibaqu mae?

⁶¹Hiiremi Dzesu nipanate noo ipi hiibaama naatemi dzube abi minai beedzae eete paha noke qasa hiireta, Nii Kiristu, Ohonga agoagonomaho khatani, mae bamu? ⁶²Hiiremi Dzesui hee, Oore, anai oni. Ma anai Abiho Isaki ooqi Ohonga beedzaenomaho samaqata qooro qaaqake qusuho peretabita baahumi nike moorakoi.

⁶³Hiiremi dzube abi minai sasa nomeke qohate hiireta, Oionita naane quba qesai paha noho qomaqoma ipibire hiibaqu? ⁶⁴Oi noi ao nomae oberama hee, Anai Ohongama sama teena oniqi hiiremi napa gama nooke. Oonita nike noke ikanomaniqi hiibaqu?

Hiiremi nokoi gama qarutoqi hee, Noi baataquho pobi ooniqi hiireta. ⁶⁵Hiireqi, qesai noho irita ekepusa eeteqi nese ma penga nohoke

sengibete noke buribaroke teeteqi hiireta, Apei niike teete? Hiiba!
Hiiremi sogimo nokoi noke dzeima tuusuqi boto sepeiteqi noke teeteta.

PEETOROI DZESU RARAKU BIIDZAAMA NAATETA
(*Mat 26:69-75; Ruk 22:56-62; Dzoh 18:15-18, 25-27*)

⁶⁶Qate Peetoro qoo repa nakuta eepa agihimi dzube abi minaho kokora paimanehota teei baaqi, ⁶⁷Peetoro mo qeraqera eete hiireta, Nii paha Dzesu Nadzaretteho nenama nipe oori.

⁶⁸Hiimi noi bai hiireta, Nii hiireke ana ruume. Anai oho khoukhau oni. Hiireqi noi repa oke qaateqi tta eete paata tuumata.

⁶⁹Tuumami nee noo hiireta. Obete kokora atapa noi paha Peetoro moohiqi abi ota qoorota nokoke hee, Meeke abirai nokoho nenani.

⁷⁰Hiimi Peetoro paha bai hiireta. Oonihe gattiqi ipita abi oona qooro oota nokoi paha Peetoro pobi hiireta, Meenipamu nii Garirea habaho nenanita nii nokoho nenani.

⁷¹Hiiremi Peetoro tatanga naateqi erake hiireta, Abiqahe, nike hiiroraikae ana ruumenipamu. Oke ana Ohongaho pengata hiibita qaata.

⁷²Hiimi, nee ungapa noo hiiremi qupi eseri naatemi Peetoro erake qupadzomata, Idze, Dzesu anake hee, Nee ungapa qupi eserike noo hiibaamake nii ao qupi taparike anake raraku biidzaama naatakoiki hiire. Oke qupadzomaqi Peetoro ao tti ma ttiroba minake eeteta.

NOKO PIRATOHO PENGATA DZESUKE QOMA DZUBOBIROTA
(*Mat 24:1-2, 11-14; Ruk 23:1-5; Dzoh 18:28-38*)

15 ¹Iihai mootomi dzube abi bosabosa ma abi mimi ma ta mootota. ²Mootomi Piratoi noke qasa hiireta, Nii Dzuta abiho abi qibani, mae bamu? Hiiremi noi hee, Nii hiire, oioni!

³Hiiremi dzube abi bosabosa nokoi quba samaneho quba Dzesu qoma dzubobirota. ⁴Qoma dzubobiromi Pirata paha noke qasa hiireta, Nii moomi quba samaneho quba nokoi niike qomaqoma hiiremi nii bamu oho noo ipi hiibaqu? ⁵Hiiremi Dzesui nipanatemi Piratoi qupa ororo eeteta.

PIRATOI DZESUKE HAPAHAPANAITAREIQI HIIRETA
(*Mat 27:15-26; Ruk 23:13-25; Dzoh 18:39-19:16*)

⁶Obete Ingona dzuma mina oho bodzata abi samane baaqi Piratoi sutasuta abi saqobareiqi hiiremi noi saninoke teeke saqoro qaata.

⁷Qate hu ma koridza biranatemi taanga abi qesai abike teete kebaiteta nokoke sutasuta nagata mooto oomi abi tee, dzapa noho Baraba, noi nokoma gama oota. ⁸Oomi abi tupui Piratoho toro peiteqi hee, Nii sutasuta abi saqororaiho isakita paha eetaqu maeiqi hiireta.

⁹⁻¹⁰Qate dzube abi bosabosa nokoi Dzesuke bisi naateqi geema mootomi oke Pirato mo qupadzomaqi noorake hiireta, Nike dza eetemi

ana isanate Dzuta abi nikeho abi qibarake nikeho quba saqobaqu mae?
¹¹Hiiremi dzube abi bosabosai abi tupu oke kosikosi eetemi nokoi hee, Pirato nii Dzesuke saqobainohe noho habara Barabake nanaho quba saqobareiqi hiireta.

¹²Hiiremi Pirato paha nokoke pobi hiireta, Nike abirake Dzuta abiho abi qibaniqi hiirorai noke anai quba apeke eetemi nikehota isanataqu?
¹³Hiiremi nokoi qarutoqi hiireta, Noke hapahapanaitare.

¹⁴Hiiremi Pirato nokoke qasa hiireta, Naane quba? Baura qanga apeke noi eetemi nike oke hiire? Hiiremi abi tupu dzaubama qarutoqi paha hiireta, Noke meenipamuke hapahapanaitare! ¹⁵Hiiremi Pirato abi tupu oke hasu hiibareiqi Barabake nokoho quba saqorota. Oonihe noi hiiremi qaa abi Dzesuke gabeho biiroramuti qatemi Pirato hee, Noke isanate hapahapanaitareiqi hiireta.

QAA ABI DZESUKE QEPUQEPU EETE SOSORIDZO HIIRETA

(Mat 27:27-31; Dzoh 19:2-3)

¹⁶Ma qaa abi nokoi Dzesuke aima tuumaqi qaa guhu Paraetoriota biranateqi qaa abi minaraho kira hiiremi ttutturateta. ¹⁷Ttutturateqi, noko qepuqeputa sasa hihihinoma aima noke dzaaroqi guupake papara suutoqi oke qiba nohota dzaamotota.

¹⁸Dzaamotoqi noko ttaroke Dzesuho qaki eete hiire ta, Dzoobe dzoobe, nii Dzuta abiho abi qibani! ¹⁹Hiireqi nokoi qiba nohoke saaro sumuma teeteqi noho irita ekepusa eete noho toro pomai kotooro gaipori kotoorota.

²⁰Oonita noko oonomake noke sosoridzo hiiroramuti qaateqi sasa hihihinoma oke kuumaqi ttoba ma sasa nohoke eeteqi, Dzesu hapahapanaitare hiireqi noke dzeima sasata biranateta.

NOKO DZESUKE ABI QANGA ESERIMA HAPAHAPANAITETA

(Mat 27:32-44; Ruk 23:26-43; Dzoh 19:17-27)

²¹Noko biranate tuumatahe Dzesui hapahapa bittake eetemi Arekhatarou ma Roupouho mai Siimo noi nagapa Kureneoho nena noi teteta tuusumi nokoi abi oke qaanate hiiremi noi Dzesuho hapahapa aima tuumata.

²²Ma noko Dzesuke dzeima Gorigotta teka (oi qiba gotta teka) ota noko biranateta. ²³Biranateqi noko bai obake too bairaho isakima sareteqi oke noke moitetahe noi te muunara.

²⁴⁻²⁵Oonita nokoi Dzesu ota hapahapanaiteta. Qate qaa abi nokoi Dzesuho ttoba ma barehota quba apeke nokome quba aimarota? Oke hiireqi noko baabe biireqi oke gama pattabeteta. Obete noko noke hapahapanaiteta oho bodzai naini kiroko. ²⁶Ma noko qomaqoma nohoke ee sabinata qeeteta oi hee, DZUTAHO ABI QIBA ERANI.

²⁷Nokoi guume abi eserike Dzesuma gama hapahapanaitemi teei Dzesuho pobita ootani temui mage nohota oota. ²⁸(Oi teeho bahe

sinabidza agobanipamuta Dzeseai qeeteta oi hee, Noko noke ritarita abima ooraquho isakita moototaiqi qeetemi oi oqata meenoma naateta.)

²⁹Qate abi tuuma ma baaba eesuqi noko Dzesuke too neinei eete qiba baqebeteqi hiireta, Anh! Nii biiri ngausa eeteqi qupi tapariho nakuta oke paha gootaqu mae? ³⁰Oonita nii isanate sama niimeke ingonaiteqa ao hapahapata gaibare.

³¹Hiiremi oho qesa dzube abi bosabosa ma qetaqeta abima nokoi qesa noo hiireqi noho qepuqepu eete hiireta, Hee, Abi qesake noi ingonaite baaqoraihe, sama nomeke ingonaitare oke noi ikanoma hou eete?

³²Idze, noi Kiristu, Isirae abiho abi qiba ooniqi hiiroraita nomae poiqaqe hapahapata quratemake napai oke moo hiisi eetare.

Hiiremi abi noma hapahapanaiteta nopoi oho qesa noke too neinei eeteta.

DZESUI BAATETAHO NOO

(Mat 27:45-56; Ruk 23:44-49; Dzoh 19:28-30)

³³Eetemi ete bisata ttoka ma haba sautoqi, qupi mina sooromi tiri kirokota uhubata. ³⁴Bodza ota Dzesui dzaubama sokateqi hee, Eroi Eroi rama sabattani oiqi totoho nometa hiiremi oho khooba erani. Ohonga, Ohonga name, nii ikanomake eeteqi anake gaubire ooiqi hiireta.

³⁵Hiiremi qesai ota qooro nookaqi hiireta. Nooka. Noi Eriaho kira hiire. ³⁶Hiimi teei hee, Papata! Napai moomi Eria baaqi noke aima qurataqu mae bamu? Oiqi hiireqi noi hairiama besa bidzaga teeke aima oba too bairanomata suqobire saarota soramu biireqi oho obake Dzesu moiteta.

³⁷Oonihe, Dzesu sokata minake eete baateta. ³⁸Baatemi biiriho ttoba hahari bisa qapuna qaata oi pei neta qohaba papatemi abi nakuke moota.

³⁹Paha qaa pobipobi abi noi qooro ooqi Dzesuke dzaga boboto quba samane mooqomi noi oonomake baatemi noi hee, Meeke abirai Ohongaho khata ooniqi hiireta.

⁴⁰⁻⁴¹Paha paimane qesai sererahuke qooroqi quba oke gama mooqota. Oi Maria nagapa Magataraho nena ma, Dzakopo gattiqa ma Dzosepeho pai Maria ma Sarome ikaqi Garirea habata Dzesuke iiha qaaqi kokora nohoke eete qaata ma paimane samane ikanei Dzesuma Dzerusaremuta baata paimane nokoi oke gama mooqota.

NOKOI DZESUHO KEBA OMA NAGATA MOOTOTA

(Mat 27:57-61; Ruk 23:50-55; Dzoh 19:38-42)

⁴²Obetemi sure mootomi iihai dzumaho roiroi bodza oomi, ⁴³Dzosepe nagapa Arimatteaho nena (noi paha sinasina maimaneho nena ooqi Ohongaho pobi biranatarotaho beebe eete qaata) abi oi baaqi qupa too teeteqi Piratoho toro biranate Dzesuho keba quba qasa hiireta.

⁴⁴Hiiremi Dzesu ango hairiamake baatetaho pobi nookaqi Pirato sahatete qaa pobipobi abiho kira hiireqi hee, ⁴⁵Dzesu ango baate maeiqi hiiremi, oho pobike qaa pobipobi abi noke pobi hiiremi Pirato hee, Keba nohoke Dzosepe moitareiqi hiireta.

⁴⁶Hiiremi Dzosepe ttoba qidza khabanoma oho ttuma eete oke aimaqi Dzesuho keba hapahapata ai qurateta. Ai qurateqi noi oke ttobama qegoroqi oma ma tapata keba naga usaqeke kaibetetaho nakuta keba nohoke mooto oma sarara teeke ai burisi eete keba naga pati pui siireta.

⁴⁷Qate nokoi Dzesuho keba mootota tekake Maria Magataraho nena ma Maria Dzoseho pai nopoi moota.

DZESU QORIDZEMI ANGERO TEEI PAIMANE POBI HIIRETA

(Mat 28:1-8; Ruk 24:1-12; Dzoh 20:1-10)

16 ¹Qate dzuma mina oi bamu naatemi, Maria Magatara nena ma Maria Dzakopoho pai ma Sarome nokoi Dzesuho keba bibi suraitare hiireqi bibi ura moromoronoma teehe ttuma eete aimaqi, ²baura bodzaho samasamata nokoi saunabanipamuta tuumata.

³Tuumami ete gagabero kukubiremi nokoi keba nagata biranatake boohiqi qesa pobipobi hiireqi hee, Apei napaho quba keba naga patihoma oke burisi eetemi papataqu?

⁴Hiiqi noko moomi oma minanipamu oke apei ao burisi eetemi papate ooto? ⁵Oonihe nokoi keba naga ota dzuubaqi moomi abi khata sasa khabanoma dzaabanoma noi teka pobiqata habese oomi nokoi roqobeta minanipamuke eeteta.

⁶Eetemi noi noko pobi hiireta, Etoqa roqobetaino. Oi Dzesu Nadzaretteho nenake noko hapahapanaitemi nike keba nohoho qirike eesubi, meeke? Oonihe noi meeqoriho tekake nike moohimi no teqaha erata ooraidzara. Noi aoke qoridze papate. ⁷Oonita nike tuumaqi eraho pobike Peetoro ma tumakhameto qesa Dzesuhoke pobi hiireqi hee, Dzesui ango nikeho bosa qoroqi Garirea habata tuusubiqi hiibare. Oonita Dzesui bosata nike pobi hiiretaho isakita nike ota noke meeke moorakoi.

⁸Hiiremi paimane sahateta minanipamuke eeteqi keba nagake qaateqi atti tuumami attiuboubou nokeke suqobiremi noko teqaha noo oke abike pobi hiibara, baamu.

MARIA MAGATARA NENAI BOSA DZESUHO MEE MOOTA

(Dzoh 20:11-18)

⁹Dzuma oi bamu naatemi oho iihai saunabanipamuta Dzesui baata neta qoridzeqi Maria Magattara nenaho torota bosa biranateta. (Oi bosata noho irita songena sebeni oomi Dzesui nokoke iihata, atapa oioni.)

¹⁰⁻¹¹Qate qesai qupi samane Dzesuho torona qaata nokoi tti ma ttaka eetomi, Maria noi tuumaqi oho pobi nokoke pobi hiireqi hee, Dzesui

ao eehaha naate ooraimi anai noke moori, ooiqi hiiremi noko oho pobi tomama nookatahe hou eeteta.

DZESU PAHA TUMAKHAMETO ESERIHO TORO BIRANATETA

(Ruk 24:13-35)

¹²Ipita nokohota eseri nopoi qeba neta qooro tuusumi Dzesui mainaho birabirata nopoho toro biranatemi moota. ¹³Moohimi noi nopoke qaatemi nopoi burisi eete tuumaqi oho pobike noko gama pobi hiiretanihe, noke paha nopoho noo nookaama naateta.

DZESU TUMAKHAMETO MOO NOKOKE QARU ABI ISAKINOMAITETA

(Mat 28:16-20; Ruk 24:36-49; Dzoh 20:19-23)

¹⁴Qate Dzesui qoridzemi abi ma paimane noke mooqi tumakhameto gesake pobi hiiremi noko noo nookaama naate ooqi bodza teeta tumakhameto 11 nokoi patta muunomi Dzesui nokoho toro biranateta. Biranateqi noi kheukhau ma qupa tatanga nokohoho quba nokoke tete hiimotota.

¹⁵Qate baurahoke noi noko pobi hiireta, Nike ttoka ma haba samaneho abi nokoho torota tuumaqa Ohongaho boto biidza minara nokoke sinabidza erake pobi hiire sobasoba saridzaqu nokoke Ohongai ingonaitakoi. ¹⁶Qate apenei nooka hisi eetaama naataqu nokoke Ohongai hee, Baate bamu naataquho pobiniqi hiibakoi.

¹⁷Obete gesai nooka hiisi eetemake Ohongai baura nokohoke mumure erama mee hiibakoi: Oi noko songenake iihakoi, ma noo agiagita hiibakoi. ¹⁸Qate nokoi dzootatake aimaqu, mae quba baatanomake muunaqu oi baamu nokoke sesero eetaqu. Oonihe nokoi boto nokome khetedzanomaho irita mootomi qidzanatakoi. Oiqi Dzesui hiireta.

DZESU SOOPARAI NOKOKE QAATE MAIHO TORO PEITETA

(Ruk 24:50-53; Apo 1:9-11)

¹⁹Hiire qaateqi Dzesu Sooparai qusuta peite Ohongaho sama pobiqata qoorota. ²⁰Qooro oomi qesa ma nokoi biranateqi haba samaneta tuumaqi ota abi sinabidza oke hiire paanaite qaata. Oonihe tuumaqi noko baura eetemi Soopara noi oho mumurema baura nokohoke mee hiire qaata.

(PAHA NOO SUHE AGOBA TEE)

(Qate paimane nokoi tuumaqi Peetoro ma qesamane noho nokoho toro isere mootoqi nokomae noo nookata oke nokoi hiire paanaite soubireta. Ipita Dzesu nomae abike ingonaitaquho noo ma qaraqara tatangaho noo oke tumakhameto nomeho botota mootomi nokoi abi totaqa ma totaqa gama pobi hiire soubireta.)